Na 3. strani objavljamo
zemljevid Tržaškega ozemlja z «etničnimi» črtami.
Naj pride ta številka do vsakega Slovenca!

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

„LAHKO DOBE TRST." *S temi besedami je Tito ponudil naše mesto De Gasperiju. Preprečimo to zločinsko barantanje!*
Podpišimo zahtevo za takojšnjo uveljavitev mirovne pogodbe!

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 144 — TRST SOBOTA, 15. SEPTEMBRA 1951. — CENA 20 LIR

TITO PRODAJA TRST DE GASPERIJEVI ITALIJI

Jugofašistični diktator je «na stegnjeni roki» ponudil Trst De Gasperiju - Ne dopuščajmo, da bi nas Tito prodajal in da bi si požrl slovenske vasi cone A in cono B!

Primorski dnevnik», tržaško silo titofašizma je 12. t. m. ovilo članek, v katerem pravi da «na Tržaškem ni etnične črte in da se njim, titofašistom ksanja» ne o kaki razdelitvi o na podlagi «etnične črte», o je predlagal Sforza, posnel ites, potrdil Harriman in ji ximal Regent.

oda «Primorski» je pozabil edati na koncu svojega člana v katerem prihaja zopet na z demagoškimi gesli o Slocih, ki so ostali pod Italijo, za kar so prav posebno krivi i titofašistični zavezniki, to Američani, Angleži in Fran— da je Tito v svojem razgovu z zahodnimi novinarji zelo o in nedvomno demantiral to, so oni nekaj dni pozneje naili.

ahko rečemo, da ima demaija prav tako kot laž zelo ke noge in zato se nam «Primski» prav srčno smili, ker se rodil pod nesrečno zvezdo. To ngogijo je pobil Tito, ko je il tujim novinarjem naslednje:

Odnosi med Grčijo in Jugoslavo so se v poslednjem času ljšali. Z Avstrijo so precej ri, a z Italijo so se poslabzaradi cone B. Mi smo proti ižitvi obeh con. Mi smo za da pride do sporazuma med oslavijo in Italijo, toda na agi statusa quo (t. j. obstoga stanja, op. ur.). Oni (Ita i, op. ur.) zahtevajo več kot o dobijo. ONI LAHKO DOTRST... toda mi ne bomo odili od obstoječega stanja, kar eni, da naj ostane cona A pod o-ameriško upravo, cona B pod jugoslovansko».

to se je torej temeljito poal na vse laži tržaških titotov in uradno izjavil, da De peri lahko dobi Trst, ako ne eva nič drugega. Tito je na gnjeni roki» uradno ponudil De Gasperiju in tako popolna potrdil to, kar smo javljali odkrili vsem prebivalcem oda v svoji ponudbi De Gaju je Tito hote tudi potrdili. e pripravljen še vedno držati gnjeno roko» proti Italiji, da prišlo do sporazuma med obeladama za razkosanje STO podlagi etnične črte. Fašistidiktator Jugoslavije je brez ega koli zavijanja dejal, onuja Trst De Gasperiju, kar eni, da je pripravljen odstole mesto Italiji, medtem ko pridržuje cono B in zahteva enske občine cone A. To je, , hotel reči ameriški gauer v Jugoslaviji in tako poe «etnično črto» svojih angle- in ameriških gospodarjev.

so italijanski vladni krogi zadovoljni s temi predlogi in itovo «stegnjeno roko», nam ljujejo nekatere izjave uraditalijanskih osebnosti, ki pra- da so ti predlogi zelo rekorak dalje k začetku poga- za rešitev tržaškega vpra-.

nam z vso jasnostjo pove, so odložili upravne volitzakaj so se drug za drugim bili obiski ameriških in angleških državnikov po Jugoslaviji in kaj je šel De Gasperi v Washington.

DO, TOREJ, PRODAJA TRST LIJI?

o sedaj so komunisti bili tartitofašističnih, indipendentisti- in liparskih izpadov, ki so ali «dokazati», da je «Vidali dajal Trst Italiji». Sedaj pa z vso jasnostjo prišlo na dan, je tisti, ki so mu tržaške koeveta briga in steguje svoi krvi in solza jugoslovanskih dov premočeno roko italijanmu sodrugu, da bi mu ponuto, kar ne pripada nobenemu hitju dveh. So titofašisti tisti, prodajajo Trst Italiji, kot so dali Koroško, kot so prodali Pulj in Ljubljano, kot so prodali vso Jugoslavijo. So titofašisti tisti, ki hočejo, da bi tržaški Slovenci, Hrvati i Italijani okušali «demokracijo» beograjskih razbojnikov in rimskih jezuitov. So titofašisti tisti, ki hočejo, da bi bil Trst navzlic mirovni pogodbi, ki jo je podpisalo preko 20 držav, ponovno priključen k Italiji, da bi cona B še nadalje trpela pod titovskim terorjem, da bi bile slovenske vasi cone A odrezane od svojega naravnega mesta in da bi na lastni koži poskusile, kaj pomeni titovski «raj».

To so torej titofašisti. Ker nujno rabijo vojaško oporišče, iz katerega bi dobivali orožje, ker nujno rabijo vojno, da bi v krvi zadušili svoja notranja protislovja in krizo v deželi, ponujajo Trst De Gasperiju pod pogojem, da bi kot v Livornu, Anconi, Firenzah in Napoliju še vedno ostale anglo-ameriške čete, ki za sedaj predstavljajo «najboljšo garancijo» za Titov protiljudski režim.

Že nekdo drugi pred Titom in pred njegovimi gospodarji je začel s trganjem in zasmehovanjem mednarodnih obveznosti in pogodb. Že nekdo drugi je začel s teptanjem ljudskih zahtev, pravic in želja. Končal je polit z bencinom pred svojim bunkerjem v Berlinu, njegov razbojniški sopotnik pa na trgu Loretu. Trgati mednarodne obveznosti in pogodbe je zelo navarno, ker se temu upira velika večina človeštva in ker se temu upira tudi večina Tržačanov.

Tržačani nočejo ne De Gasperijeve Italije ne Titove Jugoslavije. Tržačani hočejo Tržaško ozemlje in vedo, da pri tem uživajo vso podporo Sovjetske zveze, ki predstavlja v tem primeru krčmarja. Brez krčmarja pa ne bo noben Tito delal računov.

Naj le gobezdajo o «etnični črti», o razkosanju STO. Naj le Tito ponuja Trst Italiji in naj le ustavlja pri nas tuje čete, ki nimajo z nami nič kaj opraviti. Naše ljudstvo se bo postavilo po robu tem načrtom in se bo s svojo borbo naslonilo na Sovjetsko zvezo, ki je prav te dni izjavila, da ne trpi revizije mirovne pogodbe z Italijo. Če «Primorski dnevnik» licemersko postavlja, namesto da bi objavljal besede svojega «maršala», da «na Tržaškem ni etnične linije», naše ljudstvo odgovarja, da ne bo dopustilo, da bi kdor koli to etnično črto ustvarjal.

KAREL SISKOVIČ

Vojni minister ZDA Marshall odstopil

WASHINGTON — Dosedanji vojni minister general Marshall, znan kot stvaritelj plana za pomoč ameriškim satelitom, je v sredo podal ostavko na svoje mesto. Za novega vojnega ministra je bil imenovan Robert Lovett, vodja dveh največjih ameriških bank ter dosedanji Marshallov pomočnik v ministrstvu.

PROGLAS CENTRALNEGA KOMITEJA KP STO TRŽAŠKEMU PREBIVALSTVU

Odložitev volitev naj bi olajšala dogovore za razkosanje S.T.O.

V nasprotju s svojo izjavo, da se bodo občinske volitve vršile v teku leta 1951. je ZVU izdala ukaz št. 145, s katerim se brez vsake navedbe novega datuma volitev preklicuje ukaz št. 86, s katerimi so bile določene volitve za 7. odn. 14 oktobra. S tem se je potrdila kot upravičena bojazen vseh demokratov, da so bile volitve odložene za nedoločen čas. Conski predsednik je poslal županom vseh občin okrožnico, v kateri jih poziva naj dosedanje uprave občin, sveti in odbori, delujejo še naprej.

Nezaslišani ukrep Vojaške uprave, se katerim se odlagajo volitve na nedoločen datum, je v vsem tržaškem prebivalstvu izzval ogorčen odpor. Iz vseh vasi, mestnih okrajev, tovarn, od vseh demokratičnih organizacij prihajajo protesti gen. Wintertonu ter conskemu predsedniku. Tržaško ljudstvo v svojih protestih odločno zahteva takojšen razpis volitev po obstoječih zakonih ter objavo predpisov glede volilne kampanje.

Svoj odločen protest sta poslala na Vojaško upravo tudi občinska odbora v Miljah in Dolini. V protestih žigosata ta protidemokratični ukrep VU, ki prezira osnovne politične pravice ljudstva, da si izvoli svoje predstavnike v občinske uprave.

Iz teh protestnih vlog je razvidno, da se vsi prebivalci cone A zavedajo, da so bile volitve odložene spričo nameravanih dogovorov med Titom in De Gasperijem glede razdelitve Tržaškega ozemlja. Prav v odložitvi volitev se jasno vidi, da se bodo razgovori med Rimom in Beogradom vršili na pritisk Anglo-američanov, ki bi radi čim prej pretvorili STO v svojo in Titovo vojno oporišče.

To potrjujejo angleški in ameriški uradni krogi ter njihove časopisne agencije. Tako je prejšnji petek izjavil predstavnik angleškega zunanjega ministrstva, da so bile volitve v Trstu odložene zato, da bi «povečali možnost neposrednega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo glede bodočnosti Svobodnega ozemlja».

Odločitev ZVU je bila z velikim navdušenjem sprejeta od vodstev vseh protiljudskih strank od demokristjanov pa do «indipendentistov» ter titovcev. Toda, dočim italijanske iredentistične stranke odkrito kažejo svoje veselje nad tem «svojim uspehom», pa skušajo «indipendentisti», belčki in posebno še titofašisti to prikriti z navideznim ogorčenjem in formalnimi «protesti».

Vso borbo proti temu najnovejšemu manevru vodi z vso odločnostjo Komunistična partija STO, ki se dobro zaveda njegove dalekosežnosti. Ve tudi, da so bile volitve odložene med drugim tudi iz razloga, ker so vse protiljudske stranke zaradi svoje izdajalske politike v moralnem razkroju in so se obenem s tujimi oblastmi [illegible] nističnih list. Zato je KP mobilizirala vse svoje sile v borbo proti odlaganju volitev in s tem proti pripravam za razkosanje STO. Po izčrpni diskusiji je CK sprejel v soboto sledečo resolucijo:

Centralni komite Komunistične partije STO ogorčeno protestira v imenu vseh komunistov, vseh svojih volivk in volivcev zaradi neupravičene in nedemokratične odložitve volitev, odrejene od generala Wintertona ob hlapčevski ustrežljivosti conskega predsednika samo nekaj ur pred uradnim pričetkom volilne kampanje. V tej odločitvi v zadnji uri vidi KP samovoljno dejanje, zahrbtno pripravljeno od londonske in washingtonske vlade, ki tudi to pot kot vedno podrejata neposredne koristi našega mesta in bodočnost našega Ozemlja provokatorskim napadalnim načrtom proti mirnim državam.

Pozivamo vse državljane, naj s svojim protestom ožigosajo to dejanje, ki mu je namen, nadaljevati že itak neznosen gospodarski in politični položaj na našem Ozemlju, spremenjenem od anglo - ameriških in titovskih okupacijskih oblasti v strateško bazo, ki naj bi postala vojna in oskrbovalna luka titofašistične klike.

Odložitev volitev, ki jo je zahtevala rimska vlada sporazumno z beograjsko, se je izvršila na predvečer tajnih pogajanj med obema vladama pod pokroviteljstvom vlad v Washingtonu, Londonu in Parizu. S temi pogajanji se hoče doseči neposreden sporazum glede ureditve Tržaškega ozemlja, nasprotujoče mirovni pogodbi z Italijo, na podlagi dveh etničnih črt, predlaganih od rimske odnosno od beograjske vlade.

Ta odlog, ki so ga uradno zahtevale od De Gasperijeve vlade vzdrževane stranke in sprejele imperialistične vlade ter so se mu prilagodile, čeprav ne javno, vse ostale skupine, slovenski nacionalisti, titovci ter beograjski in angloameriški «indipendentisti», ima namen, da prepreči neizogiben uspeh komunističnih in demokratičnih sil ter obsodbo vseh strank in politikov, ki so vezani na vojno politiko rimske in beograjske vlade ter njihovih tujih gospodarjev.

Centralni komite KP STO se obrača na državljane Svobodnega ozemlja ter jih poziva, da dvignejo svoj glas proti nesramnemu barantanju, ki se namerava izvesti, da ne prenehajo z borbo, temveč da zahtevajo, naj se volitve izvedejo, kakor je to objavila VU, mnogo pred koncem leta in na podlagi že izdanih zakonov. CK poziva vse tovariše, naj ojačijo in razširijo volilno kampanjo tako v organizacijskem kakor tudi v propagandnem pogledu, naj v najširšem obsegu popularizirajo našo občinsko delavnost, naš program in kandidate, naj najskrbneje izdelajo seznam krajevnih, rajonskih in vaških zahtev, naj nadaljujejo z množičnim kapilarnim delom, s katerim nam je omogočeno približati se vsem državljanom.

Samovoljno in nedemokratično dejanje imperialistov nas mora vzpodbuditi k podvojeni delavnosti pri pobiranju podpisov za pakt miru med petimi velesilami ter za uveljavitev mirovne pogodbe, pri nabiranju prispevkov za volilni in za tiskovni sklad, k povečanemu širjenju vseh naših časopisov, za ojačenje naše Partije in naše Zveze komunistične mladine z vpisom stotin novih članov.

PRAVI NAMEN TITOVSKE PROVOKACIJE V ŠKOFIJAH

Tov. Vidalija so hoteli ubiti

Od časa do časa prihajajo na dan podrobnosti o namenih titofašistične škvadristične akcije proti zborovanju miru na Skofijah. Dan za dnem prihaja do izraza, da so titofašisti hoteli doseči določen cilj, ki jim je spodletel zaradi odločnosti prebivalcev Škofij in na zborovanju prisotnih demokratov. Zvedelo se je, da so titofašisti na jugofašistični strani bloka imeli pripravljeno s samokresi in brzostrelkami oboroženo tolpo, ki je imela nalogo prekoračiti v določenem trenutku blok, streljati na ljudi in ubiti tov. Vidalija ali pa ga po možnosti ugrabiti.

Da so titofašistični banditi imeli ta namen nam izpričuje list «Nostra lotta», ki se tiska v Kopru in ki je nekaj dni potem objavil naslednje vrstice: «Vest o prihodu pustolovca Vidalija na Skofije je nemalo ogorčila okoliške delovne ljudi, ki — poznavajoč ga kot kominformističnega prodanca in izdajalca tržaškega delavskega razreda — so se zbrali na kraju zborovanja; da bi ga pričakali, mu povedali to, kar mu gre, in mu dokazali svoje ogorčenje».

Tisti, ki jih «Nostra lotta» imenuje «okoliške delovne ljudi», niso bili nič drugega kot titofašistični rokovnjači, ki so jih zbrali iz vse cone B, da bi izvršili zločinski umor.

Zvedeli smo tudi, da je dvestočlanski oboroženi tolpi onstran bloka poveljeval nek višji oficir jugofašistične vojske, ki je navduševal svoje rokovnjače in jim v določenem trenutku dejal: «Ni važno, če bo padlo trideset ali petdeset naših, ali pa če bodo padli vsi, vedite pa, da moramo dobiti Vidalija živega ali mrtvega v roke».

Zato so torej titofašisti mobilizirali vse svoje udbovske in škvadristične zločince, ki so se že neštetokrat «izkazali», ko je šlo za ubijanje in pretepanje demokratov ali pa za zažiganje hiš. Zato so bili prisotni na Skofijah vsi najvišji titofašistični hierarhi cone B, ki so že nekaj dni prej pripravljali «vzdušje» in strateške načrte za udor na Skofije in za izvedbo zločinskega načrta. Naše ljudstvo pa je to preprečilo, kljub temu, da je bilo zadržanje policije nasproti rokovnjačem precej pasivno.

Namesto da bi tukajšnje oblasti trdo nastopile proti fašističnim pretepačem, se je celo [illegible] Dogodilo, da je bil oproščen titovec Stefanič iz Novega Grada, ki je po izpovedi vseh prič udaril s steklenico po glavi tov. Zillija, ki leži sedaj v bolnici.

Na vsak način je to stališče oblasti, ki bi morale skrbeti za varstvo prebivalcev, zelo čudno. Morda pa se to da vendarle razlagati. Če pa ne bodo oblasti poskrbele, da bi varovale prebivalce pred rokovnjači titofašističnega tipa, bo samo ljudstvo poskrbelo zato, da se kaj takega ne bo nikoli več zgodilo.

Ridgway priznava kršitev nevtralnega pasu v Kaesongu

KAESONG — Ameriški vrhovni poveljnik Ridgway je bil [illegible] le prisiljen priznati, da je neko ameriško letalo mitraljiralo nevtralno področje v Kaesongu. Doslej pa še ni hotel priznati tudi drugih sličnih prestopkov. Zato sta Kim Ir Sen ter poveljnik kitajskih prostovoljcev zavrnila njegove zahteve, naj se pogajanja nadaljujejo na drugem kraju, ter zahtevala nadaljevanje v Kaesongu, potem ko bodo Američani priznali svoje zločinske kršitve nevtralnosti mesta pogajanj.

PREPREČIMO Z ENOTNO AKCIJO PRETVORITEV TRSTA V VOJNO LUKO

Jutri, v nedeljo, ob 9.30 bo v Kinu ob morju izredno zborovanje za mir

V ponedeljek zvečer se je sestalo vodstvo Tržaškega odbora miru, da bi pregledalo zaostreno nevarnost, da se naše Ozemlje spremeni v stalno vojaško oporišče ter da se vrhtega dodeli Titu skoro polovica cone A, vštevši občine Dolino, Zgonik in Repentabor ter številne druge vasi tržaške, miljske in nabrežinske občine.

Povečano nevarnost vojne za Trst pa je mogoče razvideti tudi iz političnih dogodkov [illegible] Harrimana na Bled, De Gasperija v Washington), kakor tudi iz vojaških dejstev, kot so obisk Montgomeryja in Carneya v Gorici, obisk angleškega admirala Edelstena, vrhovnega poveljnika angleške vojne mornarice v Sredozemlju, pri Titu. V okviru ustvaritve prave vojaške utrdbe v vsem Sredozemlju bi moral postati Trst Titova vojna luka in kot posledica tega bi bila prepuščena Titu vojaška kontrola nad vsem STO ter politična kontrola nad vsem STO razen mesta Trsta, kjer bi ostali Angloameričani.

To bo osnovno vprašanje, o katerem bomo razpravljali v nedeljo dopoldne na izrednem zborovanju Partizanov miru v Kinu ob morju. Po poročilu tajnika Tržaškega odbora miru Angela Franze o položaju Trsta kot vojaškega središča bo sledila diskusija in končno bodo sprejeti najprimernejši ukrepi, da se prepreči izvedba tega zločina proti STO.

Vse tržaško prebivalstvo ne glede na politično opredelitev ter na narodno pripadnost čuti danes bolj kot kdaj koli prej nujno potrebo, da aktivno poseže v tok dogodkov, ki so ga doslej proti njegovi volji tirali v vedno večjo in neposrednejšo vojno nevarnost. Zato pa bo po svojih predstavnikih spregovorilo na nedeljskem zborovanju. Ze ves teden se pripravljajo delegacije vasi, mestnih predelov, tovarn, raznih kategorij delavcev, nameščencev, obrtnikov, žena, mladine, političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij. Toda ne samo delegacije, prisotno bo — vsaj v duhu — vse tržaško prebivalstvo, ki se danes, zaskrbljeno zaradi novih razvojev političnega položaja, z vsem zaupanjem oklepa velikega svetovnega gibanja za mir, ter je pripravljeno z vsemi svojimi silami prispevati k odstranitvi vojne nevarnosti pri nas in v svetu. Prav posebno čutimo potrebo skupne odločne borbe za mir mi Slovenci, ki bi bili v primeru vojne zapisani gotovemu iztrebljenju ne le na STO, temveč na vsem našem narodnem ozemlju.

[illegible] mi, glavnimi [illegible] podpirajo delovanje Tržaškega gibanja partizanov miru, je tudi Slovensko-hrvatska prosvetna zveza naslovila na svoja včlanjena društva poziv za polnoštevilno udeležbo na nedeljskem zborovanju, ki med drugim pravi:

Slovensko - hrvatska prosvetna zveza naproša vsa svoja včlanjena društva, naj pozovejo članstvo, da se jutri v nedeljo, 16. t. m., ob 9.30 v Kinu ob morju v čimvečjem številu udeleži velikega izrednega zborovanja za mir, ko se bomo izrekli proti zahrbtnemu Tito - Degasperijevemu barantanju za naše Ozemlje.

Ljudsko štetje ne upošteva narodnosti

TRST — ZVU je izdala ukaz št. 141 o izvedbi in finansiranju popisa prebivalstva in trgovine.

Ukaz ne predvideva, da je treba pri ljudskem štetju upoštevati tudi narodnost, kakor je to pred dvema mesecema zahtevala komunistična skupina v tržaškem občinskem svetu. S tem ukazom se hoče še naprej prezirati dejstvo, da živi na tem ozemlju veliko število Slovencev, katerim nočejo priznati osnovnih narodnih pravic.

ZAKLJUČENA JE IMPERIALISTIČNA BURKA V SAN FRANCISCU

Za Japonsko hočejo netilci vojne oborožiti tudi Nemčijo, Italijo in Avstrijo

«Varnostni» pakt med ZDA in Japonsko s tajnimi klavzulami - Posvetovanja treh zunanjih ministrov in atlantska konferenca v Ottawi za pospešene vojne priprave

Z vedno večjimi koraki se približujejo imperialistične države uresničitvi svojih zločinskih načrtov, spremeniti ves zahodni svet ter ostale satelitske države v eno samo veliko vojaško taborišče. Posebno jasno pričajo o tem številni važni dogodki zadnjega tedna, ki jih po svoji dalekosežnosti in usodnosti lahko primerjamo le sklenitvi Trojnega pakta med Nemčijo, Italijo in Japonsko, ki je prinesel vse nepopisno gorje druge svetovne vojne.

V soboto se je zaključila žalostna burka v San Franciscu, na kateri je zunanji minister ZDA prisilil 48 satelitskih držav k podpisu japonske «mirovne pogodbe».

Na zadnji seji, v soboto je zopet spregovoril sovjetski predstavnik Gromiko. Še predno je začel govoriti, ga je Acheson opozoril, da ne sme staviti nobenih spreminjevalnih predlogov k pogodbi, na kar mu je Gromiko odvrnil, da je predloge za spremembo pogodbe že predložil v svoji prejšnji intervenciji. Toda Acheson je zanikal, da bi dobil kakšen predlog od ZSSR. Delegat SZ mu je pojasnil, da je te predloge iznesel v svoji izjavi ter zato zahteva, da se o njih glasuje. Ti predlogi, je izjavil Gromiko, še lahko preprečijo zločin, ki ga pripravljajo ameriški imperialisti.

Po vnaprej določenem načrtu je Acheson predložil besedilo mirovne pogodbe, ki so jo predstavniki ameriških satelitov podpisali po abecednem redu, kot zadnji pa japonski ministrski predsednik Jošida.

Le nekaj ur po podpisu «mirovne» pogodbe je bil podpisan ameriško - japonski «varnostni» pakt, ki vsebuje celo vrsto tajnih določb. Najvažnejše med tajnimi določbami tega pakta so: japonska državna in rezervna policija prideta pod ameriško poveljstvo, pravica ameriških okupacijskih sil, da zaduše na Japonskem kakršno koli revolucionarno gibanje, ZDA smelo imeti na Japonskem 200.000 vojakov, 10.000 letal ter močno ladjevje z najmanj 500 podmornicami ter bodo ustvarili poleg dosedanjih še 18 novih vojnih baz na japonskem ozemlju. Japonski pa dovoljuje ta pakt, da sme graditi kakršno koli vojaško opremo in orožje ter postavljati podmorniške baze.

Le par dni za tem so se zunanji ministri ZDA, Anglije in Francije na posebni konferenci dogovorili tudi o pospešeni oborožitvi Nemčije ter o njeni vključitvi v atlantski vojni ustroj. Poročila iz Washingtona vedo povedati, da so se ti trije strinjali glede glavnih točk nameravane pogodbe z Nemčijo, po kateri bi Zahodna Nemčija dobila «skoro popolno neodvisnost», ki bo pa še večja odvisnost, ker jo podreja ameriškim vojnim načrtom. Zunanji ministri so se tudi dogovorili o ustvaritvi «evropske armade», kateri bi dobavljale topovsko hrano Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Holandska in Luksemburg. Nemško fašistično vojsko, komentira moskovska «Pravda», smatrajo ameriški gospodarji kot svojo glavno udarno silo. Toda ameriški časopis «Dajly Mirror» se še ne zadovoljuje s sedanjim stanjem in zahteva, da morata biti Zahodna Nemčija in Italija vključeni v vsako zvezo držav za «obrambo» Evrope, njima pa se morajo priključiti tudi Spanija, Jugoslavija, Grčija in Turčija.

Nadaljnji predmet razgovorov treh je revizija vojaških omejitev italijanske mirovne pogodbe v zvezi z vprašanjem STO, nekateri govore že celo o popolni reviziji mirovne pogodbe; dalje pa je v pretresu tudi vključitev Avstrije v atlantski blok s predhodno spremembo še ne sprejete mirovne pogodbe. V Kanadi pa zaseda te dni konferenca atlantskih zunanjih ministrov, ki razpravljajo o potrebi pritegnitve novih držav, v prvi vrsti Grčije in Turčije v atlantski pakt ter o nujnosti pospešenja priprav na novo vojno.

WASHINGTON — Po sklepu zunanjih ministrov ZDA, Anglije in Francije se obnavlja pod poveljstvom nacističnih generalov in oficirjev nemška Wermacht, ki bo imela koncem 1951 šest armadnih zborov, od teh dva oklopna, s skupno 250.000 mož ter 2.000 letal in 40.000 letalcev.

TITO PONUJA DE GASPERIJU ROKO DA BI UTRDIL ATLANTSKI VOJNI BLOK

Vrhovni poveljnik Sredozemlja se pogaja s Titom za Boko, Pulj in druge baze

Tu je naša roka spravi», je el v ponedeljek jugofašističduče v Divuljah pri Splitu priliki proslave dneva juslovanske mornarice, ko je oril o odnosih do Degasperive Italije. Spričo pospešeih vojnih priprav se namreč eriškim imperialistom silo- mudi, da odpravijo dosedaprepirčke v družini svojih elitov. In eden med njimi prav spor med beograjsko in sko vlado zaradi vprašanja, naj dobi večji kos STO, ki hoče razdeliti stric iz Ameke.

Svojo ponudbo za spravo je o dal prav pred zasedanjem antskih ministrov v Ottawi Kanada) in v času, ko zunanji nistri zahodnih treh velesil ejo usodne načrte za razširitev atlantskega pakta z vključitvijo Jugoslavije, Španije, Grčije in Turčije ter za osnovanje evropske armade, ki ji bo nemška vojska pod poveljstvom nacističnih generalov glavni steber.

«Ne pozabite — roti Tito rimsko vlado — da svetu preti tretja svetovna vojna!» To je torej glavna skrb Trumanovega podrepnika, da pride do sporazuma, ker se pač Italija in Jugoslavija kot najemnika ZDA ne smeta prepirati, ko njun gospodar pripravlja skupen napad proti deželam socializma in miru. V ta namen je pripravljen popustiti tako glede STO («Trst lahko dobi», je izjavil Tito), prav tako pa je že vnaprej sporazumen z revizijo italijanske mirovne pogodbe, zlasti njenih vojaških omejitev. Obenem pa po povelju iz Washingtona izvaja na De Gasperija pritisk, da bi mogli Američani dobiti od njega še poslednje koncesije.

Ze naslednji dan je Tito pričakal, po kar je pravzaprav prišel v Split. V torek je namreč priplula v to luko angleška težka križarka «Liverpool» in z njo vrhovni angleški poveljnik Sredozemlja admiral Edelsten, ki ga je Tito tudi takoj sprejel. Razgovorom, ki so trajali tri četrt ure, so prisostvovali poveljnik, politkomisar in načelnik štaba jugoslovanske mornarice. O razgovorih, kajpak, ni bilo izdano nobeno poročilo. Spričo prisotnosti glavnih oficirjev mornarice pa se domneva, da je bilo govora o sodelovanju obeh mornaric v Jadranskem morju, zlasti pa še o uporabi in, zelo verjetno, tudi o odstopitvi nekaterih jugoslovanskih luk kot angleških pomorskih oporišč. V poštev prihajajo zlasti Boka Kotorska, Šibenik, Split ter dalmatinski otoki. Poleg tega pa se domneva, da so se dogovarjali tudi glede odstopitve pristanišča Pulja, od koder nameravajo zgraditi Angloameričani najkrajšo suhozemsko zvezo s svojimi četami v Avstriji, o čemer smo pred časom že poročali.

LONDON — Angleška vlada je sklenila s Sovjetsko zvezo pogodbo za nakup enega milijona ton pšenice letošnjega pridelka.

Maršal Tito o n

Nadaljevanje s 1. strani

pr, tisti iz Madžarske, ki tam ne uživajo širokih simpatij. Mislim, da te propagande ne bi smeli voditi stari [illegible] elementi iz Horthyjevih časov, ljudje, ki so bili tedaj na vladi. Ne mislim na socialiste in druge, temveč na tiste fašistične, reakcionarne elemente, [illegible] ites je kakih p primer, politiki

G Ame stati ocij

Odnosi z ostalimi sosedi in Turčijo

Kakšni so odnosi Jugoslavije z drugimi sosedi?

Odnosi med Grčijo in Jugoslavijo so se zadnji čas zboljšali, z Avstrijo so precej dobri, z Italijo pa so se postabšali zaradi cone «B». Mi smo proti ižitvi obeh con. Smo za to, da pride do sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, vendar na podlagi statusa quo. Oni zahtevajo več kot lahko dobe. Lahko dobe Trst. Vemo, da je mirovna pogodba sklenjena tako in tu ne moremo ničesar storiti, toda od statusa quo ne bomo odstopili, kar pomeni, da bo cona «A» pod angloameriško upravo, cona «B» pa pod jugoslovansko, Italijanska revizionistična

«Nikdar več pod Italijo» je demagoško geslo titofašističnih prevarantov v Trstu, s katerim hočejo prikriti izdajalsko barantanje njihovega dučeja, ki je pripravljen odstopiti Trst Italiji, kakor izhaja iz njegovega intervjuva dopisnici «New York Herald Tribune».

Vprašanje gospoda Ledererja: Ali

Do danes še ni prinesel «Primorski dnevnik» tega zaničnega intervjuva svojega firerja; nasprotno, še naprej hoče slepiti tržaške Slovence s svojimi lažnimi parolami, da «ne bodo odstopili niti enega Slovenca Italiji». Da razkrinkamo to njihovo sleparsko igro na račun Tržačanov, prinašamo posnetek intervjuva, kot ga je objavil «Slovenski poročevalec iz Ljubljane. Pričakujemo od «Primorskega» in drugih titovskih glasil, da bodo seznanili svoje redke bralce s to za nas Tržačane tako važno Titovo izjavo, namesto da jih še nadalje pita z lažnimi gesli, da «kominformisti prodajajo Trst Italiji».

ZRCALO

Besedico tov. Ugarju

Tudi naš list hoče nekaj povedati tovarišu Ugarju, ki urejuje rubriko «Cital sem za vas» milanske izdaje «l'Unità» Želimo mu povedati, da se ne strinjamo s tistim, kar je napisal preteklo nedeljo v enem izmed svojih člančkov pod naslovom «Italijanski Trst», ker njegove besede ne odgovarjajo resnici in ne predstavljajo linije naše Partije v pogledu tržaškega vprašanja.

Tov. Ugar je napisal, da italijanski reakcionarni tisk «obtožuje tržaške komuniste sodelovanja z Angleži samo zato, ker zahtevajo izvajanje mirovne pogodbe... In vendar vsakdo razume, da bi bilo samo po tej poti mogoče uresničiti v poznejšem času na hiter način tisto, kar so zaradi volilnih ciljev Francija, Anglija in ZDA obljubile Italiji na predvečer 18. aprila». Naši ljudje prav dobro vedo, kako skušajo titofašisti in njihovi indipendentistični priveski, za njimi pa tudi ljudje okrog «Demokracije» natolcevati našemu ljudstvu, da naša Partija zasleduje neke «temne» cilje s svojo zahtevo po spoštovanju mirovne pogodbe z Italijo in uresničitvi Svobodnega tržaškega ozemlja. Naši ljudje prav dobro vedo, kako skušajo sovražniki STO — kakršni so titofašisti, — katerih poglavar je prav pred nekaj dnevi izjavil, da je pripravljen prepustiti Trst Italiji, indipendentisti in takozvani «narodnjaki», ki se zadovoljujejo z obstoječim stanjem in se za ves svet ne bi odrekli «varstvu» anglo - ameriških in jugoslovanskih čet — skrivati svoje nasprotovanje do STO z gonjo o «boljši rešitvi».

Zato se nam zdi, da je članič tov. Ugarja v korist tem ljudem, ne pa borbi Komunistične partije za uresničenje želja Slovencev, Hrvatov in Italijanov našega ozemlja, kar pomeni dejansko ustanovitev STO z imenovanjem guvernerja, odhodom vseh tujih okupacijskih čet, združitvijo obeh con in izvolitvijo ustavodajne skupščine. Besede, ki jih je napisal tov. Ugar, nam tudi dokazujejo, da pisec ne pozna linije naše Partije po vprašanju Trsta. Zato bi bilo zelo dobro, da se bolje informira o vsej zadevi ali pa da se teh zadev sploh ne dotakne.

Komunistična partija, naša, kot vsaka druga na svetu, ima zelo jasno linijo, ki jo lahko poznajo vsi. Nobena komunistična partija ne skriva pred ljudstvom kako «drugo linijo», ki naj bi jo poznali samo nekateri njeni člani. Komunistične in delavske partije nimajo v «rezervi» nobenih načrtov «X», «Y» ali kaj podobnega. Prav tako tudi ne KP STO, ki ima določeno linijo o STO na podlagi katere zahteva spoštovanje mirovne pogodbe z Italijo. Pisati danes o nekih načrtih, ki bi jih KP imela po uresničitvi STO, pomenja dajati ne samo argumente titofašistom, «indipendentistom» in «narodnjakom» okrog «Demokracije», marveč pritrjevati reakcionarjem vseh dob, ko nas obtožujejo, da imamo «temne načrte».

Tov. Ugarju tovariško svetujemo, naj se ne bi lotil pisanja, ako ni gotov, da dobro pozna snov, ki jo hoče obravnavati. Svetovali bi mu tudi, naj bi podrobneje preučil vprašanje Trsta in linijo naše Partije po tem vprašanju tako, da ne bo več zagrešil take napake, kot jo je zagrešil v nedeljo.

Ljudem okrog «Primorskega» in titopendentistov pa bi srčno svetovali, naj bi imeli vsaj toliko poguma, da bi objavljali izjave njihovih beograjskih poglavarjev, ki pritrjujejo k razkosanju STO in prodajajo Trst Italiji, medtem ko se oni tako ognjevito trudijo, da bi preslepili ljudi z demagoškim geslom «Nikdar več pod Italijo». Da pa bi titofašisti vsaj enkrat pokazali malo poguma, ne bomo nikoli doživeli, ker še tako ne vedo kako bi iznajdli kakšne nove in nepoznane opičje skoke, da bi ljudstvu prikrili, kako Tito prodaja Trst De Gasperiju in Anglo - amerikancem za strateške cilje.

Z ROKO V ROKI

«Demokracija» 7. septembra t. l. objavlja odgovor nabrežinskega «volilnega odbora slovenske narodne liste» kandidatom «OF». Zadnji odstavek se tako glasi: «V nasprotnem primeru pa nastop ločenih list, po našem mnenju, ne bi bil povsem škodljiv niti porazen, kajti naš skupen cilj je, da vsak Slovenec voli zavedne Slovence». V drugih besedah hočejo ti ljudje reči, da je boljše nastopiti ločeno, ker bi v nasprotnem primeru i titovski i liparski pristaši volili vse nekaj drugega kot pa skupno listo med tema dvema nacionalističnima skupinama. Hočejo reči, da je boljše tako, da bi se na zvitejši način preslepili Slovenci, čeprav je «skupen cilj, da vsak Slovenec voli zavedne Slovence». To pomeni, da ni prišlo do skupne liste med titofašisti in liparji iz «taktičnih» razlogov. To nam potrjuje, da titovci in liparji (njih voditelji pač) niso... skupaj, a so... skupaj.

KAKO TRŽAŠKA OBČINA SKRBI ZA GORNJO OKOLICO

TREBENCI ZAHTEVAJO VODNE PIPE dovolj luči, pralnico in kopališče

Kljub raznim intervencijam komunističnih svetovalcev sedanja demokristjanska občinska uprava ni ničesar napravila v vasi - Športno igrišče čaka popravila - Ceste so zanemarjene, cestnega pometača pa še ni

V seriji člankov, ki smo jih objavili v teku predvolilne kampanje o podeželskih občinah, smo prikazali, kaj vse so napravile naše občinske uprave v splošno korist svojih občanov. Povsod vidimo velik napredek; povsod mnogo novega. Napeljave pitne vode, elektrifikacija vasi in tudi najmanjših zaselkov, popravila cest in poljskih poti, zgraditev prekrasnih šolskih poslopij, ustanovitev otroških vrtcev, postavitev novih telefonskih govorilnic v vseh večjih središčih, zgraditev novih udobnih ljudskih stanovanjskih hiš, so vidni in trajni uspehi, ki jih je pripisati prizadevanju naših demokratičnih občinskih uprav. Vsega tega pa ne moremo prikazati v opisu tržaške občine, kjer «gospodarijo» demokristjani, katerim je vse prej nego vneta skrb za občane, zlasti za one s podeželja. V več okoliških vaseh ali zaselkih ni omenjena uprava v teku svojega dvoletnega mandata popolnoma nič naredila. Se danes so nekateri kraji v tržaški okolici brez vode in brez luči, da o vprašanju cest ali bolje rečeno kozjih stez sploh ne govorimo. Zato smo kot tolmači želja in potreb vsega prebivalstva namenili, da bomo ta vprašanja podrobneje orisali v seriji člankov in tako opozorili med drugim tudi demokristjansko občinsko upravo na upravičene zahteve vseh okoličanov. Kot prvo bomo vzeli v poštev vas Trebče, kjer niso demokristjanski občinski poglavarji popolnoma ničesar napravili.

V Trebčah prebiva nad 200 družin. Razen gostiln in par imovitejših družin ob glavni cesti, nima nihče tekoče vode v hiši. Kljub temu pa obstajata v vasi le dve javni pipi. Za veliko večino hiš sta ti dve pipi preoddaljeni. V našem časopisu smo, že večkrat opozorili občinsko upravo na to veliko pomanjkljivost. O njej se je prepričal tudi bivsi tržaški župan Miani, ki je obljubil, da bodo vodo napeljali celo na pokopališče. Seveda je ostalo le pri obljubi.

Nujno je, da se reši vprašanje vode v tej vasi. Potrebno je postaviti vsaj še štiri vodne pipe in sicer eno za okolico Pahorjeve trgovine, eno za okolico Pila v zgornjem koncu vasi, eno za okolico Sakličev in Baronov v Kotu in eno za okolico Didkota. Prav tako sta potrebni vodni pipi na pokopališču in na športnem igrišču.

Tudi razsvetljava po vasi je zelo pomanjkljiva. Ne le obrobne hiše, temveč tudi razni predeli v osrčju vasi niso razsvetljeni. V zadnjem času se je vas tudi nekoliko povečala, zato bi že bila morala občina sama pomisliti na potrebno razsvetljavo. Zaenkrat je potrebno, da bi napravili 10 novih luči in sicer 2 na glavni cesti pri novih hišah proti Padričam, 1 v bližini Mohatinov in Dragonija, 1 pri Brunu Kalcu, 1 pri Kovaču, 1 pri Donih, 1 pri Lovrečetovih, 1 pri Skotencah, 1 pri vrtu od Žircev oz. pri dvorišču Guštinove gostilne.

Tudi cesta, ki vodi iz vasi mimo Podzida na avtocesto bi morala biti razsvetljena in to tembolj zaradi tega, ker je na avtocesti avtobusno postajališče. Ker že govorimo o tej cesti, moramo dodati, da je skrajni čas, da bi jo preuredili, razširili in asfaltirali. Danes se na njej ne moreta srečati dve vozili. Niti potniki se nimajo kam umakniti večjim vozilom. Da sploh ne govorimo o neprijetnostih, ki se dogajajo v slabem vremenu, ko je tam mnogo blata in vode. Zato je nujno, da se to cesto tako preuredi, da bo odgovarjala svojemu pravemu namenu.

Pa ozrimo se malo še po ostalih poteh v vasi, vštevši glavno cesto. Ob nobeni cesti ni kanalov za odtok vode. Tudi o higieni ni duha ne sluha. In vendar toliko avtomobilov in drugih vozil dnevno vozi skozi vas in vsakikrat dviga jate prahu za seboj. Nujno je torej, da občinska uprava v doglednem času poskrbi za ureditev kanalizacije, takoj pa za postavitev cestnega pometača, ki bo skrbel za čistočo, ne le glavne ceste, temveč tudi ostalih stranskih poti.

Nešteto je problemov, ki čakajo na rešitev. Kot vsako delavsko - kmečko naselje, bi tudi Trebče morale imeti lastno

To je ena izmed dveh vodnih pip v Trebčah. Ob njej čestokrat čaka vrsta žena z vrči. Nekotere vozijo vrče v samokolnicah. Ali ni to slabo izpričevalo za občinsko upravo, ki ni nič naredila za zboljšanje razmer v tej vasi? Seveda demokristjani skrbe rajši za gredice ob morju...

javno kopalnico in pralnico, kar bi v veliki meri pripomoglo k ustvaritvi večje čistoče in higiene.

Naša mladina se kaj rada bavi s športom, predvsem z nogometom. Tudi v Trebčah obstaja športno igrišče, ki je bilo izgotovljeno večinoma s nov ni okoličanov. Toda to igrišče nujno potrebuje popravil. Kot je znano so ljubitelji športa že večkrat prosili občinsko upravo, naj nakaže nekaj denarja za popravilo tega obče koristnega objekta. Tudi komunistični svetovalci v občinskem svetu so napravili tozadevno interpelacijo. Kot kaže, so prošnje in interpelacija zadele na gluha ušesa demokristjanske uprave. Toda občinska uprava bi se morala zavedati dejstva, da seže njem delokrog tudi v gornjo okolico in da še zdaleka ni dovolj, ako skrbi za olepšavo osrčja tržaškega mesta.

To so poglavitni problemi, ki so jih nakazali trebenski vaščani. Problemi, ki stoje nerešeni po dveh letih demokristjanske občinske uprave in jo zato glasno obtožujejo, da ni storila za okoličane popolnoma nič, dasi je od njih mozgala mnogo koristi. Prav zato pa se Trebenci v še večji meri zavedajo pomena novih upravnih volitev. Oni vedo, da od demokristjanov in drugih šovinistov ni mogoče ničesar pričakovati. Zato bodo, kot pred dvema letoma, množično volili za tisto listo, ki se v resnici zanima za njihove probleme in koristi, t. j. za listo Komunistične partije

Kako obnavljajo malo privatno proizvodnjo

Titofaš stična vlada likvidira obrtniške zadruge, ki varujejo interese obrtnikov - Stalna krepitev kapitalističnih elementov - Nečloveško izkoriščanje mladincev - Boj kmetov proti rekvizicijam

Obnova kapitalizma v Jugoslaviji ne predstavlja več nobene skrivnosti. S svojimi uredbami o «konkurenci», o uvedbi načela «povpraševanja in ponudbe», s svojim novim načinom finansiranja podjetij, z decentralizacijo podjetij in z likvidacijo planiranja v industrijski in kmetijski proizvodnji, so titofašisti odprli vrata vsem kapitalističnim elementom, ki so danes gospodarji dežele.

Prav gotovo ne more biti le vprašanje kapitalističnih elementov v večjih podjetjih, marveč more biti tudi vprašanje male kapitalistične proizvodnje, ki vsakodnevno poraja pogoje za razvoj velekapitalistične proizvodnje. Titofašisti so se v svojem zločinskem delu za obnovo kapitalizma v Jugoslaviji najprej naslonili na male kapitalistične elemente na vasi, t. j. na kulake. Kulaki so bili njihova glavna opora pri likvidaciji vsakega socialističnega elementa. Prav zaradi tega predstavlja danes mala kapitalistična proizvodnja v Jugoslaviji eno izmed glavnih skrbi titofašistične oblasti, ki ji nudi vso pomoč v razvoju. V tej mali kapitalistični proizvodnji so spremenili popolnoma značaj obrtništva. Namesto da bi ga usmerili v socialistični, skupni način dela, zaslužka in proizvodnje, so ga usmerili po poti individualnega, konkurenčnega načina proizvodnje. To pomeni omogočiti, da se iz tega porodijo kapitalistični elementi, da se le nekateri povzpnejo na višjo kapitalistično raven, medtem ko se ostali obrtniki proletarizirajo, obubožajo in pridejo ob vse svoje premoženje, s katerim se okoristijo špekulanti in večji kapitalisti.

Takoj po osvoboditvi Jugoslavije so se začele ustvarjati pod pritiskom ljudskih množic obrtniške zadruge, ki so prav gotovo ščitile male obrtnike pred pohlepom večjih obrtniških podjetnikov. Na ta način so se ustvarjali pogoji za socialistični način delovanja vseh obrti. Sedaj pa je začela titofašistična klika likvidacijo teh zadrug, medtem ko po drugi strani proži vso pomoč kapitalističnim elementom. Tako vidimo, da naraščajo po vsej deželi privatne obrtniške delavnice. Na Hrvatskem je bilo v teku 1950. leta 22.674 obrtniških delavnic, med katerimi jih je bilo 20.724, t. j. 90% v rokah privatnikov. V Skopju je 1062 privatnih delavnic in le 7 zadružnih.

Titofašistična politika vsestranske podpore privatnim kapitalističnim elementom je privedla do tega, da imajo privatne obrtniške delavnice in med temi že večja privatna obrtniška podjetja monopol na trgu, kar omogočuje izvanredne špekulacije. Zaradi načela «o ponudbi in povpraševanju», ki so ga titofašisti uvedli po vzgledu vseh kapitalističnih dežel, se dogaja, da se mora danes plačati za krojenje obleke od 2500 do 4000 din, za podplate čevljem pa od 120 do 300 din. Prav gotovo so te cene za delavce in delovne kmete nemogoče.

Titofašisti ne pomagajo le razvoju privatnih obrtniških delavnic s svojimi zakoni, ki ponovno vzpostavljajo v Jugoslaviji kapitalistični način proizvodnje. Oni silijo mladince, naj gredo v privatne obrtniške delavnice na «šolanje». S tem nudijo privatnikom ceneno delovno silo.

Tako se opaža, da so mladinci, ki gredo k tem privatnim podjetnikom na «šolanje», podvrženi nečloveškemu izkoriščanju. Gospodarji jih prisilijo, da delajo po 14 in 16 ur na dan, jih ne oblačijo in ne obuvajo, spijo po tleh in v za ljudi neprimernih prostorih, so podvrženi celo tepenju. V teh pogojih oboli večina mladincev na pljučih. Ko dokončajo svoje «šolanje», morajo delati pod istim gospodarjem, ker drugje ne dobivajo dela.

Zaradi tega se jugoslovanska mladina upira, da bi šla na tako «šolanje». Kljub vsem pozivom titofašistov mladina noče v te privatne kapitalistične delavnice, kjer bi zgubila zdravje in možnost boljšega poklica. Po vsej Hrvatski je titofašistom uspelo, da so mobilizirali za te privatne obrtniške delavnice le 10.000 mladincev, v Srbiji okrog 13.500. Medtem ko je pred vojno bilo v Beogradu 11.000 obrtniških vajencev, jih je sedaj le 2.200. Ista situacija je tudi po ostalih delih Jugoslavije.

* * *

Delovni kmetje se z vso silo upirajo rekovnjaštvu titofašističnih banditov, ki hočejo pokrasti žetev. Celo titofašistični tisk mora priznati da gre zelo slabo z žetvijo. Na poljih je do 16. avgusta 1951. ostalo nepožete pšenice, kot sledi: v Srbiji 50% v Makedoniji 78% na Hrvatskem 45%, v Bosni in Hercegovini 65%.

Povsod so titofašistični rekovnjači naleteli na odpor kmetov, ki nočejo dati svojih pridelkov, ki bi služili za izvoz in za vojsko, medtem ko je veliko pokrajin, kjer še vedno vlada lakota.

S slavja 50. obletnice PD «Prešeren» v Boljuncu

Ustanovitelji in podporni člani so prejeli spominske diplome - Venturini nima pravice do društvene zastave, zato jo mora vrniti pravim lastnikom

V nedeljo 9. t. m. je v Boljuncu potekala v prazničnem razpoloženju proslava 50-letnice ustanovitve PD «Fr. Prešeren». Ljudje so z nestrpnostjo pričakovali ta dan, ki pomeni ne le za Boljunčane, marveč za vse prosvetne delavce na tržaškem velik kulturni dogodek. Da bi dali še večjega poudarka tej prireditvi, so se zglasili pri bivšem pevovodji Venturiniju stari ustanovni člani, ki so vsi ostali zvesti načelom prave ljudske prosvete, da bi jim izročil staro društveno zastavo, ki jo je imel v hrambi, od kar so fašisti 1927. leta prepovedali delovanje slovenskim društvom. Ta zastava pomeni za Boljunčane pravo svetinjo ter simbol vztrajnosti našega delovnega človeka za njegove demokratične in narodnostne pravice. Toda na žalost moramo ugotoviti, da Venturini ni hotel izročiti zastave v roke pravim lastnikom, odvisen od svojih gospodarjev in ni še do danes razumel, da je vprašanje prosvete stvar ljudstva in ne raznih samozvancev.

Res je, da bi izročitev zastave v roke pravim lastnikom še povečala globino in pomen te prireditve, ker bi še tesneje navezala člane na prosvetno društvo. Kljub vsemu je bila prav ta veličastna proslava vsem sovražnikom ljudske prosvete najboljši odgovor, da je ostalo ljudstvo zvesto onim načelom, ki so že ustanovitelje tega društva vodili pri njihovem kulturnem delu.

Proslavo je otvorila povorka, ki je šla prego trga na kraj proslave, kjer je bil med zelenjem okusno pripravljen oder z znakom starega pevskega zbora in Prešernovo sliko na sredi. Na čelu povorke so korakali ustanovni in podporni člani in za njimi vse boljunško ljudstvo s svojim kvalitetnim pevskim zborom.

V tej stavbi je bil prvi sedež PD «Prešeren».

Tov. Gerlanc je pozdravil vse navzoče v imenu SHPZ ter izročil vsem ustanovnim in podpornim članom krasne spomenice, izdelane v narodnih motivih, kot priznanje za njihovo dolgoletno požrtvovalno delo. Ganljivo je bilo videti te stare kulturne delavce, kako so z radostjo v srcu sprejemali priznanja za svojo zvestobo slovenskemu ljudstvu in njegovi napredni kulturi. Sledili so pozdravi predstavnikov prosvetnih društev in italijanskega centra za kulturo. Zlasti moramo pohvaliti vnemo starih članov, ki so nam kar lepo zapeli dve pesmi «V boj, v boj» in «Triglav moj dom». Domač pevski zbor je pod vodstvom D. Žerjala zapel nekaj Prešernovih, narodnih in udarnih pesmi, ki so ponovno potrdile mnenja vseh, da spada ta pevski zbor v vrsto najboljših zborov na STO. Med pevci smo opazili tudi tov. Albertija, ki je ze 50 let aktivni član prosvetnega društva. Prav tako sta še zapela lonjerski in škedenjski pevski zbor nekaj zelo lepih in kvalitetnih pesmi. Mladinca Vera in Aleksij pa sta navdušila z recitacijo «Od železne ceste» vse navzoče. Po tej lepi prireditvi, ki bo ostala vsem v globokem spominu, se je razvilo v vasi ljudsko rajanje.

LJUDSKA PROSVETA

Danes, v soboto 15. septembra ob 20. uri priredi PD «Ravbar» na Greti kulturni večer s pestrim sporedom, ki bo zadovoljil stare in mlade.

* * *

Finžgarjeva «Razvalina življenja» v Saležu.

Jutri, v nedeljo 16. t. m. bo v Saležu na Venčonovem dvorišču lepa kulturna prireditev, ko bomo uprizorili Finžgarjevo ljudsko igro «Razvalina življenja».

Da poudarita važnost tega dne, bosta nastopila tudi domači pevski zbor in kriška godba. Spregovorili bodo domači župan Pirc, miljski župan Pacco in tržaški obč. svetovalec Gombač.

Začetek ob 16. uri, ko bo zaigrala kriška godba nekaj koračnic po vasi.

* * *

Otvoritev dvorane v Skednju.

Opozarjamo na važen kulturni dogodek, ko bo jutri v nedeljo 16. t. m. prosvetna dvorana spet odprta svojemu ljudstvu v Škednju. Za to priliko bosta nastopila oba domača pevska zbora in godba Rinaldi. Opozarjamo obenem, da bo slovenska otvoritev šele tekrat, ko bomo temeljito očistili in olepšali dvorano, da ne bo niti sledu za prejšnjimi uzurpatorji.

* * *

Turgenjev «Tuji kruh» v Barkovljah.

Jutri, v nedeljo, bo dramska družina iz Križa gostovala v Barkovljah na prosteni pri Rumeni hiši ter uprizorila Turgenjeva dramo «Tuji kruh».

Začetek ob 19. uri.

* * *

Kulturna prireditev v Podlonjerju.

Jutri, v nedeljo bomo imeli v Prosvetnem domu v Podlonjerju prireditev. Dramska družina iz Sv. Ivana bo uprizorila «Venček narodnih», domači pevski zbor pa bo zapel nekaj pesmi. Začetek ob 16. uri.

* * *

Standekerjeva «Prevara» v Sempolaju.

V nedeljo 23. t.m. bomo člani prosvetnega društva «Zarja v svobodi» v Sempolaju pripravili večjo odrsko prireditev. Uprizorili bomo Štandekerjevo dramo v treh dejanjih «Prevara». Prireditev bo na prostem, začetek ob 18. uri. Prosimo sosedna društva naj ne prirejajo ta dan drugih prireditev.

* * *

Lep uspeh kulturne prireditve pri Sv. Vidu.

V soboto, 1. septembra zvečer sta priredili prosvetni društvi «S. Kosovel» in «Perossa» kulturno prireditev z mešanim slovensko-italijanskim sporedom, ki je uspela v vsakem pogledu.

Kot prvi je nastopil znani oktet s Proseka z več slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi; nato so odpeli italijanski solisti od klavirski spremljavi profesorice Botteghelijeve prvi del svoje repertoarja, ki je bil zelo bogat in zanimiv. Nato so zapeli Riccija in eno napolitansko narodno pesem. Tri mladinke iz PD «Tomažič» so potem odigrale v slovenščini šaljivo enodejanko, s katero so žele kar največje odobravanje vseh navzočih.

Po kratkem odmoru je odlično odigral klarinetist tov. Kocjančič nekaj skladb iz Bacha, Dvoraka in Smetane; ob klavirju ga je spremljaj tov. Pertot.

Zaključili so italijanski pevci z drugim delom svojega sporeda.

V GORIŠKI DELO POKRAJINI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA GORIŠKE IZDAJE «DELA» GORICA, ULICA XXIV. MAGGIO ŠTEV. 18, PRVO NADSTROPJE, TELEFONSKA ŠTEV. 666.

S POKRAJINSKEGA PRAZNIKA TISKA V GRADIŠKI

Bratska manifestacija Slovencev in Italijanov

Številno množico so pozdravili tov. sen. Bolognesi, poslanec Beltrame, pokrajinski svetovalec Poletto in tov. Komic občinski svetovalec iz Števerjana - Na kulturni prireditvi nastopil slovenski kvintet iz Števerjana

V nedeljo se je zaključila osrednja pokrajinska prireditev «meseca tiska» v Gradiški. Prireditev je bila največja in najuspešnejša od vseh, kar jih je bilo do sedaj. K večjemu uspehu je pripomoglo tudi izredno lepo vreme ki je omogočilo, da so prišle v Gradiško tudi množice iz oddaljenejših krajev.

Odveč bi bilo opisovati najrazličnejše iniciative, ki so kot gobe po južnem dežju, vzklile ta dan v Gradiški. Številne stojnice so bile res okusno urejene. Posebno je ugajala ona iz Gradeža, kjer so prodajali ribe. Tudi razstava domače obrti in tista o življenju v Sovjetski zvezi sta bili zelo okusno urejeni.

Prav tako bi bilo odveč poudarjati, da je na prazniku vladalo veliko navdušenje. Cutilo se je iskreno prijateljstvo med Slovenci in Italijani. To nam je ponovno potrdil aplavz slovenskemu kvintetu iz Steverjana, ki je nastopil ob tej priliki in aplavz slovenskemu govorniku tov. Francu Komicu, občinskemu svetovalcu iz Steverjana.

Poleg tov. Komica so govorili ob tej priliki tudi tov. Poletto, sekretar goriške federacije KPI, senator Bolognesi in poslanec Beltrame, ki so orisali pomen širjenja demokratičnega tiska posebno v sedanjem času.

Res, zelo važno je širjenje demokratičnega tiska, ki objektivno in nepristransko poroča o dogodkih v svetu in doma in ki pravilno usmerja javnost, katero hoče za vsako ceno zastrupiti s šovinizmom in vojnim hujskaštvom reakcionarno italijansko in slovensko časopisje. Zato si moramo vsi zadati to nalogo, da bomo po svojih močeh storili vse, da bo demokratični tisk dobila vsaka demokratična družina bodisi v mestu ali pa v najskrajnejši vasi naše dežele.

ŠE O RAZMERAH V PODGORSKI PREDILNICI

Vodstvo krši zakon o zaščiti materinstva

Matere-delavke so v italijanski republiki zaščitene s posebnim zakonom. Ta med drugim določa, da morajo delodajalci omogočiti doječim ženam, da nemoteno doje svoje otroke vsake tri ure. Zato jim je omogočeno, da ob določenih urah zapuste delo in da delajo dnevno po dve uri manj od ostalih delavk.

Isti zakon tudi določa, da morajo imeti tovarne, podjetja ali ustanove, kjer je zaposlenih 30 ali več omoženih delavk, ki niso stare več kot po 50 let, posebne sobe, v katerih doječe žene lahko dojijo svoje otroke.

V podgorski predilnici je sicer zaposlenih več sto žena, vendar predpisanih sob za dojenje otrok še ni. Uprava predilnice je do sedaj kvečjemu dopuščala doječim materam, da so zapustile delo zaradi dojenja in da so torej zaradi tega in za določeno dobo delale dnevno po dve uri manj od ostalih delavk.

Kot kaže, pa se je upravi omenjene predilnice zdela tudi ta olajšava ženam-materam odveč, zato jo skuša polagoma odpraviti. In vendar prav podgorska predilnica uživa toliko privilegijev, ki jih nudi takoimenovana prosta cona.

Kaj mislijo o uvajanju pravcate vojaške discipline merodajne in odgovorne oblasti? Ali bodo pustile, da bo ravnateljstvo delalo še nadalje po svoji lastni volji, ne da bi pri tem upoštevalo pravic, ki so delavstvu zajamčene s posebnimi zakoni?

V soboto 1. septembra so se vršile pri podjetju ILMU v Gorici volitve notranje komisije. Na volitvah so kandidati, ki so bili predlagani od Delavske zbornice dobili vse zaupanje delavcev. Izvoljeni so bili tov. Ulian Fidalmo, Montina Bruna, in Brezigar Josip.

Iz Jamelj

JAMLJE — Počitnice gredo h koncu. Kmalu se bo spet pričel običajni pouk na šolah. Navadno so včasih vse šole preuredili za časa počitnic.

Res je, da se govori o gradnji nove šole, toda dokler te ni, bi morale merodajne oblasti poskrbeti pravočasno za dostojno sistemacijo šolskih prostorov v zasebni hiši. Na žalost moramo reči, da se za kaj takega niti ne zmenijo ne občinska uprava v Doberdobu in ne šolsko ravnateljstvo.

Zasilne učilnice so še vedno brez vsakega učnega pripomočka, brez potrebnih učil. Niti zemljevidov ni. Peči so skoroda neuporabne in pri njih otroci čestokrat zmrzujejo. Stranišče še zdaleka ne odgovarja higienskim predpisom in potrebam otrok. Skrajni čas je torej, da se kompetentne oblasti spomnijo tudi na našo vas in na potrebe naše šole!

«Primorski» se je obregnil, mi pa mu mirno odgovarjamo

V Sovodnjah ni davčnega sveta

Občinski možje bi morali prej rešiti pereča vprašanja in šele na to tratiti čas s preimenovanji poti

«Primorski dnevnik» z dne 7. sept. se je obregnil na nas zato, ker smo v prejšnji številki našega lista napisali med drugim tudi, da bi moral občinski svet v Sovodnjah prej rešiti nujna vprašanja in šele potem izgubljati čas s preimenovanji vaških cest in okoliških poti. Nato pa nas zlonamerno vprašuje, naj v «prihodnjem trobilu» napišemo katera so ta pereča vprašanja.

Ne da bi posegli v brezpomembno polemiko (kajti s poklicnimi provokatorji in s titofašisti ni mogoče polemizirati) bomo gospoda pisuna takoj opozorili na nekatera izmed mnogih perečih vprašanj, katera bi mogla koalicijska titovskabela občinska uprava čimprej zadovoljivo rešiti.

V vasi ni otroškega vrtca, dasi je zanj dovolj otrok. Prav tako so brez otroškega vrtca druge večje vasi v občini. Ce nam spomin ne popušča, niso titofašisti do sedaj popolnoma nič napravili v tem pogledu. V vasi obstaja neka stara vodna črpalka, katero bi bilo treba nujno zamenjati z novo, primernejšo. Dasi bi nabava nove črpalke ne bila združena z velikimi stroški, vendar ni občinska uprava poskrbela za njeno zamenjavo. To je torej drugo pereče vprašanje. Poti in ceste po vsej občini so v slabem stanju. Nekatere stranske poti so v resnici podobnejše razoranim hudournikom nego potem.

Pa preidimo k vprašanju, ki ni združeno z nobenimi stroški in je vendar tako velikega pomena za vse občane, to je k vprašanju davčnega sveta. Njihova trobila so sicer poročala, da omenjeni davčni svet obstaja. Mi pa jim pravimo in zatrjujemo, da davčni svet ne obstaja. In v resnici ne obstaja. Nemogoče je, da bi tak svet sestavljali ena sama ali pa dve skupini, ki trenutno vodita občinsko upravo. Kdo ve kaj vse ti dve skupini delata za kulisami? Kdo zagovarja davkoplačevalce, ki zaradi absurdnega demokristjanskega zakona niso dobili svojih zastopnikov v občinskem svetu? Celo v Gorici, kjer so na oblasti demokristjani obstaja davčni svet, v katerem so tudi komunistični predstavniki. Tega pa v Sovodnjah ni!

Se bi lahko naštevali, pa naj bo za danes dovolj, saj že navedeni argumenti potrjujejo to, kar smo napisali pred par tedni in kar danes ponovno podčrtujemo.

Lepa imena vasem in cestam, da, toda še prej lepe ceste in lepe vasi!

MLADINA BEŽI iz Titovega "raja„

GORICA — V torek 27. avgusta je pribežalo čez mejo iz Jugoslavije 7 mladincev. Izjavili so, da so zapustili svoje rodne kraje zaradi slabega življenjskega stanja in nevzdržnega terorja.

Ob 6. uri zjutraj so se javili na obmejnem bloku najprej trije mladinci in to 17-letni Lestan Ivan, 18-letni Franko Obljubič ter 18-letni Lozec Alojz, vsi trije študenti. Ob 7. uri istega dne pa so se ravno tako prijavili obmejnim stražnikom ostali trije mladinci in sicer: Danilo Concut, Hilarij Erzetič in Elij Erzetič; ob 9. uri pa je prispel še zadnji mladinec, 20-letni Zvonimir Erzetič.

V zadnjih dneh je tukajšnjata kronika zabeležila še druge štiri pobege. Iz Zagreba sta pobegnila 19-letni Alojz Kukina in 21-letni Zvonko Pevkuš. Ravno tako je iz Zagreba pobegnil 17-letni Ljubomir Kutina, ki kot ostali ni mogel več prenašati izkoriščevalskega titofašističnega režima. Iz daljnega Kotora (Dalmacija) pa je pred nosom jugoslovanskih obmejnih stražnikov prekoračil mejo pri Sveti Gori pri Gorici 18-letni Vladislav Majc. Kot vidimo jugoslovanska mladina v vedno večjem številu beži iz Jugoslavije tudi zato, ker noče v fašistično vojsko, ki se pripravlja na napad proti deželam miru in socializma.

Sprehod po podeželju

PRAPROT

Vemo, da smo Praporci morali se precej časa čakati, preden je občinski svet skrenil, oz. dokler je prišlo odobreno, da se končno tudi cesta, ki pelje iz Sempolaja v Praprot, popravi. Seveda je bilo med vaščani veliko mnenj, kje naj bi se prav za prav ta cesta zgradila. Končno pa je prišlo tudi do sporazuma in sedaj so dela že v teku. Seveda, kot pri vsem delu, ki se vršijo po naših vaseh, je tudi pri tej gradnji nove ceste moral nas kmet utrpeti nekoliko škode. Praporski kmetje so na to že računali in več kot toliko niso temu oti ugovarjali. Sto je namreč za nekaj kvadratnih metrov tistih travnikov in njiv, ki so se nahajali ob cesti. V začetku ni zgledalo, da bomo Praporci, ki imamo slučajno te travnike in njive ob cesti, morali utrpeti toliko škode. Sedaj, ko so dela v teku, pa izhaja, da moramo odstopiti veliko več kvadratnih metrov, kot smo na to bili pripravljeni. Kdo naj nam poplača utrpelo škodo? Vsekakor pa smo mnenja, da se bo za to stvar morala pozanimati občina, da bi nam bna povrnjena vsaj tista škoda, ki je nismo predvidevali. Ravno tako je dolžnost občine, da poskrbi, da se čim prej popravi vaška pot, ki veže srednji del vasi z gornjim. Mislimo, da občinski upravitelji prav dobro vedo, v kakšnem stanju se nahaja ta pot. Te poti se vaščani veliko posluzujejo in jo je zaradi tega treba tudi čim prej popraviti.

Praporec

MEDJAVAS

V naši vasi smo kar čez noč zvedeli ter nato tudi v kratkem videli, da je občina pričela graditi napajališče. Se zdaleka ne nasprotujemo napajališču kot takemu, toda mesto, kjer je napajališče zgrajeno, ni preveč posrečeno. Napajališče se nahaja sredi vasi nasproti hiše Radoviča in policijske vojašnice. Že iz higienskih razlogov ni primerno, da se napajališče na-

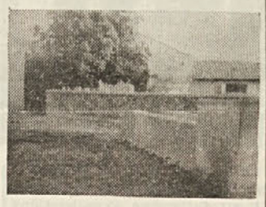

haja sredi vasi, t.j. na poti, po kateri mora vsakdo, naj si bo namenjen v katero koli smer vasi, iti mimo tega napajališča, okrog katerega ne vlada, kar je razumljivo, velika snaga. Kdo je prišel na to misel, naj se napajališče zgradi sredi vasi, naj nam odgovore liparski predstavniki v naši vasi. Vprašamo te liparske ljudi, zakaj niso, predno so predlagali, kje naj se zgradi napajališče, vprašali za mnenje vse vaščane. Najbrže so tudi pri tem vprašanju mislili, da jih ni možganov čez njihovih in da bodo najbolje storili, če kar sami naznačijo prostor. Morda pa so to storili celo iz previdnosti: saj imeti napajališče v bližini lastne hiše pomenja imeti pred hišo vedno nesnago in nemir. Cim dalje, tem bolje. Zadnje čase pa kroži po vasi glas, da bo odslej vsak lastnik živine, ki je šla na napajališče moral tudi takoj za njo očistiti. To bo gneče za čiščenje okrog napajališča! Zaradi te nesnage pa se je celo inšpektor policije pritožil. Medvejci se upravičeno zaradi tega pritožujejo na občino in imajo prav, ko nočejo sploh slišati, da bi sami čistili za svojo živino. Prvič, občinska uprava ni storila prav, da je upoštevala samo nekatere predloge glede postavitve napajališča, drugič, čakaj naj bi vsak posameznik čistil. Dolžnost občine je, ali da premesti napajališče in ga zgradi na prostoru, ki bo primernejši, ali pa naj postavi pometača, ki bo plačan od občine. Ravno tako imajo Medvejci pravico do pometača, kot vse ostale vasi, ker ravno tako plačujejo davke, ki jim jih nalaga občina. Drugič pa naj bo v takih primerih občinska uprava bolj previdnejša in naj se posvetuje z vsemi vaščani.

SLIVNO

Cesta, ki veže našo vas s Prečnikom, je v obupnem stanju. Za to so prizadeti tako Slivenci kot Prečenci, ker se te ceste v največji meri poslužujejo delavci, ki so zaposleni v Tržiču in v kamnolomih v Nabrežini. Delavci se morajo zaradi tega odpraviti z doma na delo peš, ker ni sploh govora, da bi se po tej cesti peljali s kolesi. Ravno tako se te ceste ne morejo posluževati kmetje, ki s svojimi vozovi ne morejo po njej. Ne zahtevamo, da bi nam občina to cesto asfaltirala ali bogve kako razširila. Lahko pa bi storila nekaj, da bi se cesta vsaj nekoliko popravila in uredila tako, da bi lahko služila za najne potrebe. S tem bi veliko pripomogli delavcem, katerim ne bi bilo treba več pešačiti na delo. Koliko manj truda bi bilo! Pa tudi kmetom bi se priskočilo na pomoč, ker bi lahko s svojimi vozovi šli po drva, seno in ostale pridelke na njive. Upamo, da bo občinska uprava to upoštevala in storila s svoje strani potrebno, da se tudi ta cesta nekoliko popravi, kar bo v veliko koristi tako Slivencem kot Prečencem.

Slivenski kamnosek

MALI REPEN

Iz naše vasi potuje v mesto vsak dan najmanj od 30 do 35 ljudi. Od tega števila je precej delavcev, ki so zaposleni v mestu in se zaradi tega morajo vsak dan redno posluževati avtobusa, ki pa nima primernega urnika vožnje, tako ne iz vasi, kakor tudi iz mesta v vas. Zaradi tega vlada v Velikem Repnu veliko nezadovoljstvo med vaščani, ker jim nepravilno urejen urnik vožnje dela veliko ovir in težav. Avtobus odpelje iz vasi le enkrat na dan in še to prezgodaj t.j. ob 6. uri zjutraj, kar je ugodno le za mlekarice, dočim se delavcu na ta način odvzame najmanj eno uro potrebnega počitka. V vas pa se isti avtobus vrne okrog poldne. Seveda se delavci, ki delajo v mestu ne morejo vrniti s tem avtobusom in so na ta način primorani vračati se domov v najtežjih pogojih. Seveda se avtobusno podjetje «La Carsica» za to sploh ne zmeni. Uredilo si je namreč urnik tako, da odpelje iz mesta takrat, ko se vračajo domov v največjem številu mlekarice in ljudje, ki so odšli v mesto po opravkih. Sicer nimamo nič proti temu, da ostane dosedanji urnik še nadalje, toda naj se podjetje «La Carsica» pobriga, da preuredi urnik tako, da bo v bodoče avtobus odšel iz Malega Repna zjutraj tudi približno okrog 7.15-7.30, iz mesta pa tudi okrog 18.30. Za vzpostavitev te druge vožnje so podpisali vsi vaščani, le ena družina ni hotela podpreti te hvalevredne pobude tov. Briščik Josipine ter se izgovarjala, da se bodo za ta problem že pozanimali in uredili občinski svetovalci SDZ. Kaj so pa čakali svetovalci SDZ za rešitev tega problema?

Avtobusno podjetje «La Carsica» je obljubilo, da bo s 15. oktobrom izposlovalo ugodnejši urnik. Mnenja smo, da bi se ta problem lahko rešil še pred 15. oktobrom.

Potnik

ŠEMPOLAJ

V nedeljo so titovci mobilizirali vse svoje sile, da spravijo v našo vas čim večje število svojih pristašev in s tem «dokažejo» Sempolajcem, koliko jih je in kaj so svega «zmožni». Vse, kar se je dalo pobrati na našem ozemlju, kakor tudi na Goriškem, so pobrali in z malimi in velikimi automobili vozili svoje pristaše v našo vas. Pod imenom našega PD «Zarja v svobodi» pa so celo «sklobasali» nekaj, ki naj bi se imenovala prireditev. Seveda so titovci poskrbeli tudi za dober gurmanski prigrizek. Kar je pa najbolj jezilo titovce je dejstvo, da se te njihove gurmanske prireditve niso udeležili niti domačini niti prebivalci bližnjih vasi.

Za domačine in prebivalce bližnjih vasi bo prava kulturna prireditev šele v nedeljo 23. t.m. Dramski odsek PD «Zarja v svobodi» v Sempolaju bo ob tej priliki prvič podal igro v treh dejanjih «Prevara». Kljub številnim oviram in telkočam so pridni igralci vložili veliko truda, da so igro naštudirali. Tako bodo domačemu prebivalstvu pokazali pravo ljudsko kulturo. Mi pa smo prepričani, da bodo domačini nagradili požrtvovalne igralce s tem, da se bodo prireditve udeležili v polnem številu.

DEL VASI PIŠČANCI

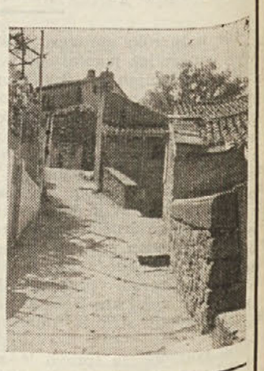

V prihodnji številki bo na tem mestu objavljen članek dopisnika iz Piščancev

Preprečimo razkosanje STO!

Vsak dan novi dogodki in izjave odgovornih politikov potrjujejo resničnost naših razkritij o nameravani kupčiji in razkosanju Svobodnega tržaškega ozemlja. Degasperijevo potovanje v Ameriko in Titove izjave v Divuljah pri Splitu ter odgovori, ki jih je dal pretekli mesec tujim novinarjem na Bledu, so le še dokaz več, da je baranjanje za STO v ospredju političnih spletk v tem delu Evrope.

Najjasnejši dokaz, da so razgovori med Beogradom in Rimom glede delitve STO že dozoreli, pa je nezaslišani ukrep Vojaške uprave, s katerim se odlagajo že razpisane volitve v vseh občinah cone A. Da bi prikrili resnični razlog odloga volitev, ga skušajo titofašisti, liberji ter indipendentisti prikazati le kot uslugo italijanskim irredentistom. Toda vsakdo že danes ve, da, če naj bi bil kdo deležen angloameriških «uslug», bi bili to v prvi vrsti oni, ki najzvesteje služijo njihovim načrtom, to je titofašisti, indipendentisti ter belski.

Titofašisti skušajo prikriti resno in neposredno nevarnost razdelitve STO z zlagano in demagoškim geslom «Nikdar več pod Italijo!». Toda prav v gori omenjenih izjavah je Tito uradno ponudil De Gasperiju razdelitev Svobodnega tržaškega ozemlja z besedami:

«Odnosi ... z Italijo pa so se poslabšali zaradi cone «B». Mi smo proti združitvi obeh con. Smo za to, da pride do sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, vendar na podlagi statusa quo. Oni zahtevajo več kot lahko dobe. LAHKO DOBE TRST. Vemo, da je mirovna pogodba sklenjena tako in tu ne moremo ničesar storiti, toda od statusa quo ne bomo odstopili, kar pomeni, da bo cona «A» pod angloameriško upravo, cona «B» pa pod jugoslovansko.»

Od Tita predvidena rešitev bi pomenila za nas tržaške Slovence najhujši udarec. Loputev Trsta od najbližjega zaledja bi pomenila gospodarski propad obeh. 80 do 100 tisoč tržaških Slovencev pa bi v vsakem primeru padlo pod Italijo, kjer bi izgubili tudi to malo narodnih pravic, ki jih danes uživamo, ter bi bili zapisani naglemu in gotovemu potujčenju. Če bi prišlo do razkosanja STO, nas čaka tako pod Italijo, kakor tudi pod Jugoslavijo obvezna vojaška služba poleg vseh drugih «blagoslovov», ki so jih deležni državljani po ameriškem imperializmu zasužnjenih držav.

Najhujša od vseh posledic razkosanja Tržaškega ozemlja bi bila, da bi bil Trst dokončno spremenjen v vojno bazo atlantske bojne črte, ki bi potekala od Jadranskega morja preko Snežnika do Julijskih alp in Avstrije. Spričo sodobnih sredstev uničenja si ni težko predstavljati, da bi bilo vse slovensko ozemlje to in onstran bojne črte v nekaj tednih spremenjeno v opustošeno deželo v grupen grob vsega slovenskega naroda, ki bi bil tako dokončno izbrisan iz zgodovine. Danes je že izven dvoma, da bo to ne bo mogel ne hotel preprečiti Jugoslavije, temveč, da bo skupno z atlantskimi zavezniki rajši branil Severno Italijo, kar je pred časom poročal «Primorski dnevnik» in kar sedaj zahteva «Il Corriere della Sera», glasilo italijanskih velekapitalistov.

Skrajni čas je, da preprečimo sramotno kupčijo s Tržaškim ozemljem in s tem rešimo Trst in ves slovenski narod pred dokončnega uničenja. Od naše borbe je mnogo odvisno, če bo to zgodilo ali ne.

Zavedati se moramo, da v tej svoj pravični borbi za osvobodilje svojih družin in svojega naroda nismo osamljeni. Ob naši strani je velika sovjetska zveza in ljudske demokracije ter demokratično gibanje vsega sveta, ki ne bodo dopustili sramotne kupčije, ki bi neprimerno povečala nevarnost nove vojne.

Prva narodna in človečanska dolžnost vsakega tržaškega Slovenca je danes, da se aktivno bori proti razkosanju STO. Pomni, vsako popuščanje bi pomenilo približati nevarnost vojne in našega naslednega pogina. V obrambo Trsta in Ozemlja naj se bratsko združijo vse pozitivne sile Slovenci in Italijani, da z skupnimi močmi in s podporo vseh svetovnih sil miru preprečimo razdejanje in smrt nas vseh!

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

TU PA TAM...

DVA KANDIDATA SO ZGUBILI — *Kar ostrmeli smo, ko smo v torek šteli titovske kandidate za nabrežinsko občino, ki so podpisali «protest» proti odložitvi volitev. Steli smo enkrat, dvakrat, toda preko 18 ni šlo. In vendar smo še pred šestimi dnevi videli, da je bilo na titovskem pozivu za enotnost vseh dvajset podpisov.*

V šestih dneh sta se torej zgubila titovcem kar dva kandidata. Le sreča, da so bile volitve odložene, tako jih bodo vsaj lahko v miru iskali. Morda pa se bodo titovci izgovarjali, da nista bila slučajno prisotna, ko so podpisovali protest, kar je zelo malo verjetno. Res čudna ta «štorija» kandidatov, ki kopnijo kot sneg na soncu.

Nak, titofašisti pa res nimajo srečne roke pri izbiri. Odjadrali so z dvajsetimi, toda čim je zapihala prva sapica, sta zmanjkala iz titovske nabrežinske barke dva in sreča za titovce, da se je vožnja ustavila, ker bi v nasprotnem primeru morda pripluli v pristan samo s svojo staro dremajočo «trojko».

KOLIKO JIH JE PA OSTALO V REPENTABRU? — *Če imajo titofašisti v nabrežinski občini precejšnjo smolo s svojimi kandidati, je ta smola v repentabrski občini še gostejša in se jih drži kot klešče. Sicer so bili za Repentabor previdnejši. Pod protestom «kandidatov in podpisnikov» zaman iščeš imena podpisnikov. Tokrat je «Primorski» rešil barko z zelo enostavnim «sledi 30 podpisov». Res radovedni smo čigavi so ti podpisi, ali njihovih kandidatov ali pa samo predlagateljev liste. Stvar mora biti pač za repentabrske titovce precej «žaltava», če so se omejili na skromni «sledi 30 podpisov». Vse zgleda, da so titovcem kandidati odfrčali kot lastovke jeseni.*

Vsekakor pa bi morali biti titovci vsaj toliko korektni do svojih pristašev in povedati imena in število kandidatov, ki so jim eventuelno še preostali.

PREVELIKA CAST NAS JE DOLETELA — *Kar milo se nam je storilo pri srcu, ko smo prebirali zadnjo številko «Demokracije». Čutili smo se visoko počaščene. Pomislite kaj se dogaja: liparji so nam posvetili skoro dve tretjini svojega časopisa. To niso mačje solze.*

Kaj pa jim je kar nenadoma vtilo tako veliko količino «borbenega protikomunističnega duha»? Aha, te vražje debate so jih najbrže predramile, da se sedaj zvijajo in sikajo kot gadi. Pred ljudstvo pa se le nočejo pokazati. Seveda, časopisne kvanje, ki niso vredne počenega groša so prijetnejše. Radovedni smo kakšne izgovore držijo v zalogi za tiste, ki jih pobarajo, zakaj se nočejo prikazati na javne debate.

ALI SO PRI «POROCEVALCU» TUDI «KOMINFORMISTI» — *Ta dvom se nam je nehote pojavil, ko smo čitali ljubljanskega «Poročevalca», ki prinaša športno kroniko neke njihove «mednarodne kolesarske dirke po Hrvatski in Sloveniji». Tako beremo, da so kolesarji štartali v Portorožu ter vozili skozi Koper in BAGNOLI. Nikar ne strmite, prav tako je napisano, črno na belem v «Slovenskem poročevalcu» z dne 11. t. m., ki ga tiskajo v Ljubljani. Ker že titofašisti vedno čvekajo, da je «kominformistični» Lovriha kriv brisanja slovenskih imen vasi dolinske občine, moramo pač priti do zaključka, da sedi tudi v uredništvu «Poročevalca» kak vražji «kominformist», ki si dovoljuje take «spase», da vam prekrščuje Boljunec v Bagnoli.*

Titofašisti imajo vedno polne gobce frazarjenja o obrambi naših narodnih pravic, štrokoustijo se o pripadnosti teh krajev matični Jugoslaviji, našemu županu tov. Lovrihi podtikajo krivdo, ker nimajo vasi slovenskih imen in so začeli celo že gobezdati o etnični črti, ki naj bi tekla nekje pri Tržiču. Kljub vsemu temu pa «ljubljanske srajce» še danes ne vedo, da je BAGNOLI stoodstotno slovenska vas, ki se nahaja v slovenski občini in se imenuje BOLJUNEC. Tako vam poznajo zgodovino teh krajev in fašistično raznarodovalno politiko. Pa bi nas hoteli učiti slovenstva! So pač kot nekateri italijanski iredentisti, ki so prihajali v Trst in popraševali po ...mostu, ki naj bi vezal naše mesto s Trentom.

Zborovanja o «volitvah in barantanju»

V teku prihodnjega tedna so najavljene naslednje konference o «volitvah in barantanju»: danes, v soboto 15. t.m. v Križu: **Gombač** in **Počekaj**; v torek, 18. t. m. pri Sv. Barbari: **Karel Bernetič** in **Calabria**, v Hrvatinih: **Doplicher**; v sredo, 19. t.m. pri Sv. Ivanu: **Jaksetich**, v Božičih: **Postogna**, v Čamporah: **Pacco**; v četrtek, 20. t. m. v Miljah: **Jaksetich**.

Veselica v Podlonjerju

Jutri, v nedeljo 16. t. m. od 16. ure dalje bo v PD «Zvezda» v Podlonjerju veselica, ki jo tržaške žene organizirajo v znaku prijateljstva in solidarnosti z madžarskimi ženami. Govorita tovarišica **Barut Marija - Karleta** in tov. **Ado Slavec**. Na programu je nastop svetoivanske dramske družine, «Venček narodnih» in nastop kvarteta. Ob tej priliki bo tudi razstava o Madžarski.

TITOFAŠISTOM JE V DANAŠNJEM STANJU VSE DOVOLJENO

Z nečuveno sodbo oproščen titovec Stifanič iz Novega grada

Kričeča protislovja razbremenilnih prič - Od kod so prišli titovski pretepači

V ponedeljek se je zaključila pred tukajšnjim zavezniškim sodiščen razprava proti titofašistu Marijanu Stifaniču iz Novega grada, edinemu titovskemu razgrajaču, ki ga je policija aretirala preteklo nedeljo v Škofijah. Kakor znano, je bil v teku škadrističnega pohoda titovske tolpe iz cone B težje ranjen tov. Miriam Zilli iz Milj. Dva tovariša sta iz razdalje 2 metrov natančno spoznala Stifanača, ki je vrgel v glavo tov. Zilliju steklenico ter mu povzročil težje požkodbe in pretres možganov. Stifanača sta takoj prijela ter ga izročila civilni policiji.

Na razpravo je obtoženi titofašist seveda privlekel kar tri priče, glej naključje, vse tri iz oddaljenih vasi cone B in sicer dve iz Buj in ena iz Novegagrada. «Primorski» pa se je zaklinjal, da je šlo za «protest ogorčenega prebivalstva iz Škofij in bližnjih vasi». Zaradi tega je bil v poročilu o procesu tudi zelo previden in ni sploh omenil bivališča obtoženca in prič. Titovske priče so se seveda na vse pretege trudile, da bi dokazale nedolžnost titovskega napadalca. Pri tem pa so zašle večkrat v kričeča protislovja. Nasprotno temu pa je bila izpoved tovarišev Oskarja in Danila Santija, ki sta prijela napadalca, docela jasna in točna

Kljub temu, da je javni tožilec zahteval odsodbo Stifaniča, opirajoč se pri tem na zdravniško spričevalo glede precej resnega stanja tov. Zillija in očividnega protislovja razbremenilnih prič, je predsednik zavezniškega sodišča izrekel oprostilno sodbo

Za kroniko naj še omenimo, da je sodišču predsedoval major Grabb, javni tožile dr. Savona. Titofašista Marijana Stifaniča pa je branil odvetnik dr. Edvard Leban.

Nečuvena razsodba, ki se ji najde lahko razlaga edino le v sedanjem političnem položaju, je povsem upravičeno ogorčila vso demokratično javnost. Demokrati in posamezne organizacije so poslale merodajnim oblastem večje število protestnih resolucij, v katerih poudarjajo, da slednja predstavlja podporo titofašistom.

Za titofašiste pa je ta sodba «nepristanska, objektivna in človeška». Njih seveda prav nič ne moti, da je bila pri tem škvadrističnem podvigu težje ranjena ena oseba. Za titofašiste je usodna steklenica priletela tov. Zilliju na glavo «od nekod».

Titofašisti se pač jasno zavedajo, da so vedno bolj deležni največje pozornosti tukajšnjih oblasti in zato začenjajo visoko dvigati svoj provokatorski in špijonski greben. Brez dvoma jim je nečuvena oprostitev njihovega pretepača vlila novega poguma za nadaljnje fašistične podvige. Barantačem z usodo našega prebivalstva je v današnjem položaju pač vse dovoljeno. Mirne duše lahko organizirajo teroristične akcije, pripravljajo umore naših voditeljev, pošiljajo svoje tolpe v cono A, provocirajo in napadajo demokrate, morijo izletnike ob demarkacijski črti, ker se pač zavedajo, da bodo deležni «nepristranosti in objektivnosti». Značilno je, da so svojčas bili oproščeni razni škvadristi in teroristi iz ul. Cavana, sedaj pa so oproščeni titofašisti.

Toda titofašistična zalega se je pošteno vštela, ako misli, da bo naše ljudstvo dopuščalo nove škvadristične pohode in provokacije. Na Škofijah so prejeli prvi nauk, ki naj jim služi tudi za bodoče.

Tov. Blažina in Poccecai v Trebčah

Pretekli petek večer sta govorila v Trebčah tov. Blažina in Poccecai. Potem, ko sta orisala politični položaj v svetu in doma, sta razpravljala tudi o odgoditvi volitev v coni A, o barantanju s STO in o razbojniških podvigih titofašistov v coni B, ki so prejšnjo nedeljo pridrveli tudi na Škofije z namenom, da bi napravili atentat na tov. Vidalija in Poccecaia Tov. Poccecai je ob tej priliki orisal tudi žalostno figuro zloglasnega voditelja škvadristov cone B Petka, ki je rodom in Trebč. Vaščani (bila jih je polna dvorana) so z glasnim zgražanjem obsodili njegova početja in početja tistih, ki se z njim družijo. Eden izmed navzočih je v imenu vseh demokratičnih vaščanov izrazil tov. Poccecaiu dobrodošlico in obenem pozdravil vse nesrečne brate Slovence, Hrvate in Italijane, ki zaradi ravnanja Petka trpe po zaporih in taboriščih cone B.

Prav tako je bila na sestanku sprejeta čestitka tov. Vidaliju, proti kateremu so poskušali napraviti atentat titovski škvadristi iz cone B.

ZA VOLILNI SKLAD in demokratični tisk

Kljub odložitvi volitev se nabiranje prispevkov za volilni sklad in demokratični tisk nadaljuje z istim navdušenjem in čutom požrtvovalnosti. Naši tovariši v mestu in na podeželju se zavedajo, da je ta akcija sedaj obenem podpora borbi, ki jo vodi naša Partija za razpis volitev v teku tega leta.

Delavci ladjedelnice Sv. Marka so prispevali skupno 106.222, lir, tovariši iz Milj so poslali tretjo zbirko v skupnem znesku 127.670, sekcija R. Luxemburg je tudi poslala že tretjo zbirko v skupnem znesku 52.630, sekcija Greta na račun 5.695, Barriera 4.000, Sv. Ivan: tov. Barič Franc 1.650, Fonda M. 1.000, Hus Roma 2.100, Hus Jakob 1.000; sekcija Tomažič: celica Tedeschi 2000, Visini 500; VOM 1.450. Giovannini in Trojer 500; sekcija Podlonjer: cel. Sverdlov 2.000, Lonjer 4.075; tov. Tonel za intelektualca 1.000. Občinski nameščenci so položili na račun 13.500 (tretja zbirka); sekcija Luxemburg iz raznih pobud celice Žnideršič 1.510, cel. Oronte 8.350, cel. prevoznikov 3.070, cel. Misigoj 3.600, tov. Margon 200, Colja 100, Mora 300, prof. R. O. 2.000, celica Kavčič 2000 Sekcija sv. Ivan: Barič Fr. 1.000, Spehar J. 50, Brus Al. 100, Cecconi 100, Piciga St. 50, Palčič 100, Furlani Cir 50, Bullo Dom. 100, Renner 500, Canciani 100, Pino 100, Zadnik 100. Sekcija Milje, zbirka tov. Lucca 2.900, Depangher 500, Castro 100, Schergat 50, Lucca G. 1.000, Cartello 500, Demarchi 450, Apostoli 200, Fontanot Guido 1.000, Petronio Viliam 230, cel. Fontanella 5.955, cel. Lazaret 4.300, cel. Campore 13.920, cel. ladjedelnice Sv. Roka 11.000, cel. Martinuzzi 3.000, družine Krevatin in Millo 20.000, Vivoda Giusto 4.000, Dejuri 300, Vecchiet Mario 100, Demarchi 100, Poropat Pierina 50, Russignan Lea in Nicoletta 100, Zilli za skupino tovarišev 5.000, Tercivich 50, cel. iz vasi Sv. Roka 2.000, cel. Barisoni 1500, Zaccaria 400, cel. Depangher 3.050, cel. Buttoraz 1.000, cel. Cerej 11.935, celica Krevatini 8.900, tov. W. Petronio 200, Busatto za skupino tov. 800, tov. Mihalič 1.000, M. R. B. 500, skupina tovarišev iz krožka Frausin 380, Lucca Ant. 1.200. Tržaški Arzenal 14.000 in sicer: delavci in uradniki 10.000, Zuder 1.000, Saber 1.000, Milotti 1.000, dva športnika iz Arzenala 1.000, Madirazza 100. S Kolonkovca so poslali prvo zbirko v znesku 11.085. Tov. Cesare Soave in Jerman sta nabrala 6.900, cel. Macarol 1.600, tov. Schillani 500, tov. Vekjet 1.000, Uccini 500, Barič 500, Miklavec 500, iz pobude članov sekcijskega komiteja 2.585, tov. Cergol za občinske nameščence 1.000, v počastitev spomina tov. Vittor. Clani in delavci mehanične delavnice PBG 220.000. Sekcija Barriera 29.940, tov. Ghermich 500, Spada Maria 2.000, Flego Stanislav 1.000, Sartoretto 1.000, skupina tovarišev 700, Arbanas Pina 500, Bernobič Stefan 1.000, Sponza L. 500, Colognese 1.000, Krešević Marija 500,

Veselica na Kolonkovcu

Jutri, 16. t. m .od 16. ure dalje bo v gostilni Bacco v Rovtah (zgornji Kolonkovec) VRTNA VESELICA, ki jo organizira Ljudsko pevsko društvo (bivši zbor Rota). Na sporedu koncert pevskih zborov in godbe.

Jutri od 16. do 24. ure bo v PD «Alma Vivoda» v Camporah «Praznik miru in demokratičnega tiska» ki ga organizira ZDZ. Govorila bosta tov. Zobec Armida in Romilda Chinchio. Pripravljene bodo stojnice za prodajo orožja. Na sporedu je ples. Iz Milj bodo vozili avtobusi s pojačano službo.

Prihodnji petek, 21. septembra t. l. ob 19.30 bo v dvorani PD SKAMPERLE pri SV. IVANU

Javna debata

ki jo organizirajo KP STO in SDZ o

«stališču SDZ in KP glede uresničitve STO»

Predsedujeta: za KP tov Alojz Markovič - Zvonko, za SDZ dr. Rudolf Marc.

Govorijo: za KP tov. Karel Siškovič in Stane Bidovec; za SDZ dr. Branko Agneletto in Zoran Sosič.

Za KP bo prisotnih 150 poslušalcev, za SDZ isto število. Vabila se lahko dobe na osrednjem sedežu KP STO v Domu pristaniških delavcev in v zelo omejenem številu po sekcijah.

Šele po desetih dneh je bil pogreb titovskih žrtev

V torek so pokopali nesrečni žrtvi, ki sta padli pod titovskim svincem na demarkacijski črti pri Dragi - Oblastvena omejitev pogrebnih svečanosti

S pogrebom dveh nesrečnih žrtev titovskega obmejnega zločina se je v torek zjutraj zaključilo zadnje dejanje tragičnega dogodka, ki bo ostal vsemu prebivalstvu v rajnem spominu. Po desetih dneh od tragične smrti, so sorodniki končno lahko dostojno pokopali svoja draga svojca Pierino Panicari in Vittorija Di Pompeo, ki ju je titovska straža ubila pred dvema tednoma na demarkacijski črti pri Dragi.

Kljub temu, da so oblasti omejile pogrebno svečanost na pokopališče, se je pogreba udeležila velika množica Tržačanov vseh slojev. Med predstavniki strank in organizacij sta bili tudi naši svetovalki tov. Weissova in Karleta ter za topnik ES tov. Tominec. Vence so poslali Partija, komunistična mladina in ZDZ. Pri pogrebu je govoril demokristjanski župan Bartoli, ki ni seveda pozabil udariti po nacionalistični struni. Z druge strani pa je bil v svojem govoru izredno previden in ni hotel niti z besedico obsoditi oblastvenega omejevanja pogrebnih svečanosti ter zadržanja tukajšnjih vojaških oblasti, ki so čakale ves teden predno je prišlo do skupne uradne preiskave in prenosa trupel v našo cono. Sprevod je krenil izpred pokopališčne mrtvašnice v kapelico, kjer je bil cerkveni obred. Krsti so nato položili v družinski grobnici.

Trupli žrtev jugofašističnega režima terorja, brezpravja in sovraštva so končno položili k večnemu počitku in s tem bil za nekatere kroge zaključen dogodek, ki ga hočejo titopendentisti prikazati v luči «navadnega obmejnega incidenta». Toda ljudstvo ni tega mnenja, ker se zaveda, da ima ves razvoj dogodkov po zločinskem umoru, od zavlačevanja tukajšnjih oblasti z uradno preiskavo, prenosa trupel iz mrtvašnice v. ul. Pietà na pokopališče brez vednosti in pristanka sorodnikov ter končno do nečuvene omejitve pogrebnih svečanosti, pač določeno ozadje.

Vsi pogrebni sprevodi lahko krenejo po mestnih ulicah in le za nesrečni žrtvi titofašističnega režima to ni bilo dovoljeno. Brez dvoma bi prišla pri progrebu, v vsej svoji veličini, do svojega izraza ljudska solidarnost, ki bi zvenela obenem kot obsodba tistega režima, ki igra pri imperialističnih pripravah za novo vojno glavno vlogo. In prav to se je hotelo preprečiti in čim bolj zakriti pred ljudstvom novi krvavi zločin titovega režima. Ne zameriti se Titu, to je glavna skrb, ki prevladuje v tukajšnjih in drugih krogih, ki hočejo tudi s takimi omejitvami ustvariti čim primernejše ozračje za zadnjo fazo nesramnega barantanja z našim ozemljem in življenjem slovenskega in italijanskega prebivalstva.

Škatljo mleka za korejske otroke!

Vojna vihra še vedno divja v Koreji in to kljub stalnim prizadevanjem demokratične vlade Severne Koreje in L. R. Kitajske, ki zastavljajo vse sile, da bi preprečile nadaljevanje te zločinske pustolovščine ameriških imperialistov.

Nepregledna je vrsta nedolžnih žrtev posebno med civilnim prebivalstvom, ki so jih razmesarile ameriške bombe in na tisoče in tisoče je danes v Koreji nedolžnih sirot brez očeta in matere, ki se potikajo med ruševinami. Bosi, nagi, sestradani in celo ranjeni iščejo zaman svoje starše ali košček kruha, da bi si utešili glad. Na deset tisoč nebogljenih otrok in onemoglih starčkov živi v Severni Koreji že več mesecev pod milim nebom, brez strehe in zavetišča. Njihov dom so jarki, ki so jih izkopale bombe in tanki.

Da bi vsaj deloma pomagali tem nesrečnim žrtvam ameriške vojne pustolovščine, med katerimi so otroci v največjem številu, se je začela v raznih državah plemenita akcija za nabiranje škatelj mleka in zdravil.

Tudi demokratično ljudstvo našega Ozemlja ni hotelo izostati in se je z razumevanjem odzvalo pozivu Zveze demokratičnih žena STO, ki vodi to akcijo.

Med pobudnike te človekoljubne in plemenite akcije pa spadajo tudi naši pionirčki, ki so dali s tem najboljši dokaz bratstva, ki jih veže z nesrečnimi korejskimi otroci. V nabiranju škatelj mleka so se posebno odlikovali pionirji iz Rocola, ki so v tem plemenitem tekmovanju na prvem mestu.

Pozivamo pa tem potom vse ostale pionirje našega Ozemlja, ki še niso začeli zbirati pomoči za korejske otroke, da to storijo čimprej in se tako uvrstijo v veliko in plemenito družino človekoljubnih pobudnikov.

Prispevki se sprejemajo na sedežu Združenja pionirjev ali pri Zvezi demokratičnih žena STO, trg Ponterosso št. 6.

Šolske vesti

V teku je vpisovanje v vse razrede nižjih srednjih šol v Trstu. Vpisovanje sprejemajo tajništva posameznih šol ob delavnikih in sicer od 10. do 12. ure.

V ponedeljek 17. t. m. se pričnо popravni izpiti za vse razrede in sprejemni izpiti in sicer po razporedu, ki je objavljen na oglasnih deskah v omenjenih šolah.

Popravni izpiti za maturo bodo pričeli 1. oktobra.

Interesenti dobe vsa potrebna pojasnila v tajništvih posameznih šol. Tajništvo višjih srednjih šol daje pojasnila tudi po telefonu št. 243-61.

Sožalje našemu sodelavcu

V četrtek zjutraj je umrl Josip Biščak (Bisiacchi), oče upravnika «Dela» tov. Stanislava. Težko prizadetemu tovarišu in upravniku izreka uredniški kolektiv «Dela» iskreno sožalje.

Z borbo za mir se bomo oddolžili bazovskim žrtvam

Nedeljska proslava štirih bazovskih junakov - Proslava ljudske vstaje pri Orehu

Žalna svečanost v počastitev spomina štirih bazovskih junakov, ki je bila v nedeljo pred spomenikom izven Bazovice, je bila letos za demokratične množice še posebnega pomena. Vršila se je v vzdušju naraščajoče vojne nevarnosti ter barantanja z našim ozemljem. Prav zaradi tega ni bila letošnja proslava štirih junakov samo počastitev njihovega spomina, marveč obenem zaobljuba vseh slovenskih in italijanskih demokratov, da še bodo še odločneje borili za mir in svobodo ter tesneje strnili vrste v obrambo našega ozemlja, ki ga hočejo imperialisti in njihovi beograjski in rimski hlapci razkosati.

Na čelu dolge povorke, ki je v popoldanskih urah krenila iz Bazovice na kraj mučeništva so bile zastave političnih preganjancev in partizanov ter vrsta vencev, ki so jih poklonile demokratične organizacije, sekcije in uredništva naših listov. V sprevodu je korakala tudi godba iz Trebč ter člani pevskega zbora Saleč-Zgonik.

Zalno svečanost je otvoril tov. Gombač, nakar je tov. Košuta z globokim občutkom recitiral pesem, sestavljeno v čast bazovskim junakom. V italijanščini je spregovoril tov. Jaksetich, ki je orisal težke dneve slovenskega naroda za časa fašizma ter postavil v pravo luč borbo in žrtev Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča. Njihov morilec ni bil italijanski narod, marveč fašistično posebno sodišče ter četa črnosrajčnikov. Njihova žrtev ni bila torej nikakor posledica borbe dveh narodov, ker sledinja ni nikdar sploh obstajala. Slovenski in italijanski narod sta bila združena v borbi proti enemu in istemu sovražniku — fašizmu. Že takrat sta bila oba izdana, kot sta bila izdana tudi pozneje in še danes. Pri tem je govornik ožigosal takratno vlogo slovenske buržoazije in njenih voditeljev, ki so prepustili svoje ljudstvo lastni usodi ter se omejevali na sestavljanje raznih spomenic, v kolikor niso celo paktirali s fašizmom. Dotaknil se je obenem današnjega položaja v zvezi z nečuvenim okrepom VU glede odložitve volitev ter barantanjem z našim ozemljem. Poudaril je, da je naša borba za mir in preprečitev načrtov netilcev vojne in barantačev, najboljša oddolžitev spominu bazovskih žrtev in vseh padlih za svobodo.

V svojem govoru je tov. Slavec med drugim podčrtal, da nimajo ne titovci in ne liparji nikake pravice, da slavijo spomin bazovskih junakov, ker se v odločilnem trenutku, ko je bilo treba zgrabiti za orožje niso pridružili ljudstvu. Narod se je osvobodil s partizansko borbo ter z velikim doprinosom, ki ga je dala SZ v bratski enotnosti vseh narodov sveta.

Po zaključnih besedah tov. Gombača je godba iz Trebč zaključila svečanost z žalno koračnico. Pevski zbor Saleč-Zgonik pa je zapel žalostinko.

Zvečer je bila v Bazovici, na prostem dobro uspela kulturna prireditev dramske skupine iz Doline, ki je uprizorila 7 slik iz «Hlapca Jerneja». Prireditve se je udeležilo nad 300 oseb iz mesta in podeželja.

V nedeljo je naše ljudstvo proslavilo obenem obletnico ljudske vstaje, ki sovpada z 8.septembrom, dnevom padca fašizma. Pri Orehu se je v popoldanskih urah zbrala množica iz mesta in okolice, ki je pazljivo sledila govoroma tov. Marine in Postogne. Oba govornika sta orisala pomen te obletnice, posebno še za Oreh, kjer so se 1943. leta organizirale prve partizanske skupine.

Sledila je nato razdelitev spominskih kolajn borcem in svojcem padlih v NOB.

Javne debate

Po vsem podeželju se pomnožujejo javne debate, za katere narašča zanimanje vseh slovenskih prebivalcev kakršne koli politične pripadnosti. Naši ljudje opažajo neupravičeno odsotnost voditeljev tistih skupin, ki so na teh debatah klicane na odgovor. Na vsak način voditelji «slovenske» narodne liste in titofašisti izgubljajo zaradi te svoje odsotnosti ugled in zaupanje med pristaši.

Pretekli petek je bila javna debata o SDZ in titovcih v Ricmanjih. Nastopila sta tov. Gombač in Slavec. S soboto je nadvse uspela javna debata o slovenskih klerikalcih, na kateri sta govorila tov. Bufon in Gerlanc. V torek pred vso vasjo je govoril v Gročani tov. Karel Siškovič, ki je razkrinkal liecemersko stališče SDZ in titofašistov glede STO. V četrtek pa je bila tudi tokrat zelo dobro obiskana javna debata v Borštu o slovenskih klerikalcih. Govoril je tov. Bufon.

Pri teh javnih debatah, ki jih prireja KP se opaža, da vse prebivalstvo posluša govornike. Po vsaki taki debati se vname po vaseh živahna diskusija, v kateri jo izkupijo slovenske nacionalistične skupine.

Danes, 15. t. m. bodo naslednje debate: v Barkovljah tov. Bofon, v Boljuncu tov. Karel Siškovič; v torek na Skofijah tov. Siškovič; v četrtek v Tomažiču tov. Gombač.

NOVE DELOVNE STROKE STOPAJO V BORBO

Agitacija nameščencev barov kavarn in električnih podjetij

Že dve leti čakajo nameščenci električnih podjetij na uveljavitev sporazuma glede pokojnin - Ravnateljstvo CRDA se umika

V tem tednu so stopili v agitacijo nameščenci električnih podjetij, ki zahtevajo končni uveljavitev sporazuma glede pokojnin, sklenjenega še pred dvema letoma. Upokojeni delavci namreč še do danes ne prejemajo pokojnine, ki bi jim pripadala na podlagi tega sporazuma. V kolikor ne bi prišlo do ugodne rešitve vprašanja, ki se že dve leti zavlačuje, bodo nameščenci električnih podjetij verjetno proglasili protestno stavko.

Te dni se je nenadoma zaostrilo vprašanje povišanja plač nameščencem kavarn in barov. V teku pogajanj za mezdno pogodbo so delodajalci prvotno pristali na predlog sindikalnih zastopnikov, da se plače povišajo bodisi baristom kakor tudi vsem ostalim uslužbencem. Na naslednjem sestanku pa so kar nenadoma spremenili svoje stališče ter izjavili, da so pripravljeni povišati plače edino le baristom, izključivši vse ostale namešcence.

Ker je šel meditem naš list že v tisk, bomo o nadaljnjem razvoju zadeve poročali v prihodnji številki. Vsekakor pa je tudi ta delovna stroka trdno odločena, da bo vztrajno branila svoje pravice in ni izključeno, da bo prišlo tudi do stavke.

Delavci ladjedelnice Sv. Marka so še vedno v agitaciji. Ravnateljstvo CRDA trdovratno vztraja na svojem stališču in se noče udeležiti sestanka, na katerem bi se moralo razpravljati o samovoljnem postopku pri odpustih ter istočasno o utemeljenosti sledenjih. Prav tega se delodajalci skrbno izogibajo, ker se zavedajo, da ni nobenega stvarnega razloga za odpuščanje delavcev. Saj je samemu delavstvu prav dobro znano, da se posebno ta ladjedelnica vsaj trenutno ne nahaja v krizi.

Dolžnost Urada za delo je, da zopet pozove zastopnike ladjedelnic na skupen sestanek ter da zastavi svojo avtoriteto za povoljno rešitev tega vprašanja, ker bodo delavci v nasprotnem primeru prisiljeni začeti z ostrejšo obliko borbe.

V Nabrežini

Shod za prijateljstvo z Madžarsko

V četrtek zvečer je bila v Nabrežini v kinodvorani manifestacija prijateljstva med tržaškim in madžarskim ljudstvom. Govorila sta tov. Zvonko in Slavec. O berlinskem festivalu je govoril tov. Jožef Gruden. Iz zborovanja, ki je zelo dobro uspelo je bilo odposlano pismo Madžarski delavski partiji.

Prispevki za uvoz živine

Kmetijsko nadzorništvo obvešča zainteresirane živinovejce, da je bil rok za vlaganje prošenj za nakup plemenskih krav, junic in bikcev sivorjave pasme podaljšan do sobote, 22. t. m.

Nakup živine, za katero se bo dal prispevek, bo izvršila posebna komisija. Živina bo kupljena z vsemi jamstvi, zdrava, krepka in plodovita.

Živinorejce-kupce bo stala živina toliko, kot bi stalo govedo na domačem trgu in to zaradi visokih cen, ki so v krajih, kjer se bo živina kupovala, upoštevajoč izvozno nagrado, ki jo dovoli švicarska vlada, ter prispevek s strani ZVU.

Osnovna kupna cena bo znašala, za breje krave (na drugem do tretjem teletu) približno 370.000 lir. Če odštejemo nagrado, ki jo dovoli švicarska oblast (približno 90.000 lir), ostane še 280.000 lir, in poleg nakupne nagrade v znesku 1/3, bo znašala kupna cena 190.000 lir; za breje junice okoli 170.000 lir; za bikce pa 140.000 lir.

Živinorejci, ki se želijo vpisati morajo istočasno položiti omenjeno vsoto pri Kmetijskem nadzorništvu, ulica Ghega št. 6, I., tel. 86-73. Istotam lahko dobijo tozadevna pojasnila.

Popravek kandidatne liste za Dolino

Pri objavi kandidatne liste za dolinsko občino se nam je vrinila neljuba pomota in sicer z zamenjavo imena predlagatelja liste z imenom kandidata. Na 18. mestu je kot kandidat SMOTLAK VILJEM iz Mačkovelj in ne Paulič Zdravko, kot je bilo pomotoma objavljeno.

Tovarišema Ivanki in Ivanu Blažina iz Malega Repna se je rodila hčerka. K veselemu dogodku jima iskreno čestitajo člani krajevne celice KP. Čestitkam se pridružuje tudi naš ist.

Za otvoritev otroškega vrtca v Boljuncu

Vodstvo otroških vrtcev morajo prevzeti občine

Že več kot dve leti se potegujejo matere v Boljuncu za to, da bi prišlo do otvoritve otroškega vrtca. V zadnjem času pa se je prav na tem vprašanju mobiliziralo skoraj vše starše otrok, ki bi prišli v poštev za otroški vrtec, saj je podpisalo zahtevo po otvoritvi vrtca 37 mater, razen ene, ki pa ni domačinka. Ta je namreč poslala VU pismo z zahtevo, naj se otroški vrtec v Boljuncu izroči sestram v roke ter se sklicevala, da je to želja vseh mater.

Ker se približuje z naglimi koraki otvoritev novega šolskega leta in ker občina, ki je za popravitev prostorov že porabila 150 tisoč lir, nima sredstev na razpolago za vzdrževanje vrtca, je odšla delegacija žena na pristojne oblasti z zahtevo, naj da VU dolinski občini na razpolago sredstva za otvoritev otroškega vrtca ter naj prevzame upravo v roke učiteljstvo in ne šolske sestre.

Na višjem šolskem nadzorništvu so delegaciji žena odgovorili, da poznajo zadevo, da pa ima otroške vrtce v rokah Kacin, to je VU, ter so jim svetovali, da bi bilo najbolje, da bi sestre prevzele upravo vrtca. Isto jim je svetovala tudi «Uprava slovenskih otroških vrtcev» ter je materam predstavnica te ustanove dejala: «Razumeti pač morate, če VU da denarna sredstva, lahko pošlje tega, katerega ona hoče. Končno pa se je vam lahko zgodi tako, kot se je zgodilo v Borštu, ko je v začetku šolskega leta le malo otrok obiskovalo otroški vrtec, ki so ga vzdrževale sestre, da so pristojni činitelji zagrozili, da bodo zaprli vrtec. Posledica tega je bila, da so se matere ustrašile in so začele pošiljati svoje otroke v vrtec. Glavno je, da je otroški vrtec, potem se že ljudje vdajo!» Ko so tudi tukaj matere protestirale proti vsiljevanju nun in zahtevale učitelja ter naj prevzame vrtec v upravo občina, so jih napotili k prof. Kacinu, češ da on za vse odgovarja.

Ko pa so se žene zglasile pri Kacinu na VU, jim je odgovoril, da on ne odgovarja za to vprašanje, marveč da je prevzelo vodstvo otroških vrcev v roke javno skrbstvo pri VU, kjer pa so se izgovarjali, da nič ne vedo o tej zadevi in da je že pozno postavljati to vprašanje tik pred otvoritvijo šolskega leta.

Tako je torej vprašanje otroških vrtcev postalo končno vprašanje javnega skrbstva, to je stvar miloščine in je odvisno od dobre ali slabe volje VU ne pa od potrebe slovenskega ljudstva, ki ima zaščito svojih pravic zagotovljeno v mirovni pogodbi. Razni ljudje okoli DZ in titofašisti, ki si hočejo lastiti monopol v obrambi slovenskih pravic, niso seveda glede tega niti s prstom mignili, marveč dopuščajo, da se spreminjajo naše pravice v miloščino, ki jo delijo njihovi gospodarji. Proti temu ukrepu vojaške uprave demokratično ljudstvo odločno protestira ter zahteva še bolj energično, naj prevzamejo vodstvo otroških vrtcev občine ter naj vojaška uprava s primernimi sredstvi zagotovi njihovo vzdrževanje.

KLJUB LOČENIM KANDIDATNIM LISTAM

Tesna povezava titovcev in "liparjev„

Vprašanje pogajanj med «slovensko» narodno listo in titofašisti za skupen nastop na volitvah je še vedno aktualno. Kot je znano, se titofašistični in liparski voditelji niso sporazumeli. Voditelji «slovenske» narodne liste so «pojasnjevali» da ni prišlo do skupnega nastopa, ker titofašisti niso hoteli podati izjave, da so za STO. Titofašisti pa očitajo voditeljem «lipe», da se za «bagatele» kot tista o STO, nočejo združiti z njimi itd. Resnica pa je, da tu ni šlo za vprašanje «bagatele» o STO, marveč za koristi ene in druge skupine, kar je zelo jasno povedal eden izmed liparskih voditeljev na nakem skupnem sestanku s titofašisti v Mačkovljah. Tedaj je dejal, da je morda boljše, da ni prišlo do skupnega nastopa, ker bi morda v tem oboji zgubili precejšnje število glasov svojih pristašev. Do skupnega nastopa pa lahko pride tudi javno po volitvah, ko bi šlo za izvolitev županov in razdelitev odbornih mest.

*To linijo zasledujejo tudi kandidati «slovenske» narodne liste iz Nabrežine v svojem odgovoru titofašističnim kandidatom: «V nasprotnem primeru pa nastop ločenih list, po našem mnenju, ne bi bil povsem škodljiv niti porazen, kajti naš skupen cilj je, da vsak Slovenec voli zavedne Slovence». Podpisana Stanko Kozmina in Josip Terčon. Prav gotovo ta izjava ni povsem moka iz vreče navedenih gospodov, ker sta se po tem vprašanju morala posvetovati s svojimi tržaškimi predstojniki. Zato je ta izjava tudi linija tržaških voditeljev «lipe». Kaj naj pomeni ta izjava? Pomeni, da «liparji» smatrajo titofašiste za «zavedne» Slovence in obratno. To pomeni, da oni smatrajo, da ni več nobene razlike med obema skupinama, kar nam tudi dokazuje dejstvo, da titofašisti ne obtožujejo več voditeljev «lipe», da so povezani z imperialističnimi obveščevalnimi službami, za kar so celo uprizarjali procese v Ljubljani in Postojni, in da so bivši domobranci in belogardisti, medtem ko so voditelji «lipe» že popolnoma pozabili, da jim je UDB ugrabila in najbrže zelo «diskretno» ubila urednika «Demokracije» Uršiča. So na isti liniji in si delajo poklone. Se celo več. Delajo že načrte za bodočnost, kako bodo skupno nastopili po vseh vprašanjih, ki se tičejo Slovencev. Da ni prišlo do skupne liste, ni nič drugega kot demagoška poteza, ker vedo, da bi skupen nastop škodoval obema. Korakajo pa po skupni poti za dosego skupnega cilja: kako napraviti iz tržaških Slovencev oddelek atlantske pojske pod poveljstvom ameriških generalov, kako razdvojiti Slovence od Italijanov in podpreti nacionalno mržnjo med ob